

Šumarski list.

Organ

hrv.-slav. šumarskoga društva

Izdaje

Hrvatsko-slavonsko
šumarsko društvo.

Uredjuje
ANTE KERN.

Izlazi svaki mjesec

ZAGREB 1910.

Naklada hrv.-slav. šumarskoga društva.

Nadlugar podpunoma pouzdanoga tražimo za kupovanje i manipulaciju sa žirom. Namještenje je uz povoljne uvjete i stalno. Osim znanja hrvatskoga jezika, poželjno je i znanje njemačkoga ili magjarskoga jezika. Ponude sa prepisima svjedodžaba neka se šalju na uredništvo Šumarskoga lista pod oznakom „Šuma 120“.

Broj 4971 ex 1910.

Vinkovci 12. kolovoza 1910.

Natječaj.

Usljed naredbe kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinske zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove od 14. siječnja 1910. broj 70.341 ex 1909. imade se u području ovoga šumsko-gospodarstvenog ureda popuniti jedno (1) mjesto šumarskog vježbenika sa sistemizovanimi berivi i to:

godišnjom pripomoći od 1000 kruna
godišnjom stanarinom od 200 kruna

12 pr. met. ogrievnih drva I. vrsti stavljenih u stan.

Za vanjsko službovanje propisana odšteta, prema djelokrugu, koji će se opredjeliti, najme dnevnicu i kilometrina eventualno putni paušal godišnjih 200 kruna uz pravo zaračunavanja paušalnih dnevnica prema propisima.

Vlasoručno pisane i propisno biljegovanje molbenice imadu se predložiti podpisanomu šumsko-gospodarstvenomu uredu najkasnije do 10. rujna 1910.

Molba se imade obložiti:

1. krstnim listom;
2. liečničkom svjedočbom liečnika, koji je u javnoj službi, a kojom se dokazati ima, da je molitelj za šumsku službu sposoban, odnosno, da je posve zdrav i normalno razvijen;
3. svjedočbom o nauka šumsko-tehničkih svršenih na kojoj šumarskoj akademiji, sveučilištu ili inoj visokoj školi za šumarstvo;
4. svjedočbom o moralnom ponašanju;
5. uredovnom ispravom, da je zavičajnik kraljevina Hrvatske i Slavonje.

Molbe uvjetne i one, koje prekasno stignu, neće se u obzir uzeti.

Namještenje je kroz dvie (2) godine privremeno, ter poslie toga vremena može, ako tomu kake zaprieke smetale nebi, definitivno imenovanje posliediti.

Prednost imadu oni, koji su jur u praktičnoj šumarskoj službi i ispit za samostalno vodjenje šumskoga gospodarstva položili.

Molitelji bez državnoga ispita za samostalno vodjenje šumskog gospodarstva imati će najkasnije nakon dvogodišnje službe kod ove imovne občine položiti, jer u protivnom slučaju gube namještenje.

Šumsko-gospodarstveni ured brodske imovne občine.

ŠUMARSKI LIST

Pretplata za nečlanove K 12 na godinu. — Članovi šumar. društva dobivaju list besplatno — Članarina iznaša za utemeljitelja K 200. — Za članove podupirajuće K 20. — Za redovite članove I. razreda K 10 i 2 K pristupnine. — Za lugarsko osoblje K 2 i 1 K pristupnine i za »Šum. list« K 4 u ime preplate. — »Lugarski viestnik« dobivaju članovi lugari badava. Pojedini broj »Šum. lista« stoji 1 K. Članarinu i pretplatu na list prima predsjedništvo društva.

Uvrstbina za oglase: za 1 stranicu 16 K; za $\frac{1}{2}$ stranice 9 K; za $\frac{1}{3}$ stranice 7 K $\frac{1}{4}$ stranice 6 K. — Kod višekratnog uvrštenja primjereni popust.

Razvoj i praktični ciljevi šum. estetike.

Od Dr. Ljudevita Dimitza. Preveo i popratio N. Pleša-Kosinjković, šumar.

(Svršetak).

Kao što u Cislajtaniji, tako niti kod nas ne ima još nikakvih zakonskih propisa ili norma, koje bi smjerale za podržavanjem ili uzgojem šumske ljepote, te na čuvanje ili zaštitu prirodnih spomenika, kako ih to navadja hessenski zakon od godine 1902.*

U tom smjeru možemo se jedino osloniti na šumski zakon od 1852., a naročito na §. 19. istoga zakona, kao što to Austrijanci čine.

Kod njih se, kao što se to iz predležećega članka vidi, barem svestrano raspravlja o šumskoj estetici, dapače su u tom smjeru godine 1907. u šumarskoj sekciji međunarodnoga gospodarskoga i šumarskoga kongresa stvoren posebni zaključci, koji će austrijskoj vladi služiti za substrat pri stvaranju topoglednoga zakona, ili specijalne norme oslonom na šumski zakon, dočim se kod nas vrlo malo ili skoro ništa piše i razpravlja, a pogotovo zvanični faktori za to se niti iz daleka ne brinu.

Revno prateći domaću i stranu literaturu u tom smjeru, upravo sretnim slučajem dočepao sam se poličkoga listu »Ob-

* Medjutim, naime nakon što nam je g. pisac predao ovu raspravu, izašla je naredba kr. zem. vlade, odjela za unutarnje poslove od 21. III. 1910. broj 11.051 (vidi stranu 230. i 231. o. l.)

Uredništvo.

zora« od 15. travnja 1906. broj 103., u kojem možda prvi put nepoznati pisac (—c), valjda poznati i uvaženi hrvatski prirodopisac g. D. Hirc, u liepom i obširnom članku »Čuvajmo prirodne spomenike«, slično Dimitz-ovu članku, napominje ovdje ondje po našoj miloj domovini nalazeće se raznovrstne prirodne spomenike, te stavlja predloge, što se u iste ima ubrojiti, te kako i koji da se potomstvu uzdrže i sačuvaju.

Sada mi je baš milo, da iz moje znanstvene prirodopisne ropotarnice-zbirke, mogu i taj članak izvući, pa prorešetavši ga sa Dimitz-ovim, i sam koju reči o šumskoj estetici, njezi i uzdržavanju šumske ljepote, te podizanju i uzdržavanju prirodnih spomenika.

U predmetu ću se držati chronološkoga reda po Dimitz-ovom članku.

Za razvoj šum. estetskih težnja, pa uzdržavanje i čuvanje prirodnih spomenika i kod nas moramo posegnuti za povješću šumarstva, pa i za obćom povješću Hrvata.

Jedna i druga nas poučavaju, kako su naši pradjedovi čak još u pogansko doba znali njegovati i štovati svete gajeve, pa u njima bogovima žrtve doprinositi.

Osim glavnoga boga Svaroga ili Peruna, koji je stolovao na nebesima, štovali su naši predji i druge manje bogove, kojima su bile posvećene šume, rijeke, dubovi i t. d. — Kako nisu imali ni hramova, ni svećenika, uz pjevanje pjesama klanjali su se bogovima u prostoj prirodi u dubravama i šumama — svetim gajevima, u pećinama i na vrhuncima.

Stari Slovjeni vjerovahu, da je duša čovječja neumrla, te da iza smrti obljetava tako dugo oko drveća, dok se tielo ne sažee. Zatim da ulazi u stan mrtvih, u »nav«, gdje imade zelenih njiva i šumica, te da tu živi kao i na zemlji.

Lipa je još i danas sveto drvo Slavena, pod koje miomirisnom i sjenatom krošnjom i danas se još starački zborovi zbore.

Kako se iz spomenutoga može razabrati, već naši predji znali su svoj kult vezati na šumu i šumsko drveće, pa usu

tu svrhu izabrane objekte i posebno njegovali, uzdržavali, čuvali i obožavali.

To liepo svojstvo štovanja prirode i prirodnih ljepota, a naposeb šumske ljepote, prešlo je i na njihovo potomstvo i u kršćansko doba, pa sve do nas samih.

Imamo za to svjedočanstvo u ruševinama crkava i kapelica po šumama i gajevima, po brdinama i dolinama diljem prostrane nam hrvatske domovine. Tomu su svjedokom još i danas po gotovo po selima i zabitnim mjestima nalazeće se crkve i kapelice po brdinama, po šumovitim zakutcima ravnica i dolina i t. d. — Pa ako ta svetišta nisu već u prvobitnoj šumi podignuta, to se je nastojalo, i danas sve više nastoji, da se njihov okoliš ukrasi sa odabranim omiljelim šumskim ili pitomim drvećem ili voćkama, kao sa lipom, divljim kestenom, orasima, javorovima i dr. brzo rastućim drvećem, te koje što veće, ljepše i sjenatije krošnje razvija. Na stotine godina staroga takovoga ukrasnoga drveća dalo bi se navesti iz sviju krajeva domovine, pa držim, da će rietki biti od naših čitaoca, koji ne bi u životu imali priliku takovo ukrasno i drevno drveće vidjeti.

Makar da naši predji nisu imali pred očima kakov znanstveni smjer o njezi i čuvanju tih prirodnih ukrasnih objekata, dakle niti su imali pojma o šum. estetici, kako ju mi danas shvaćamo, pošto o tome nemamo ni pisanih djela, ali su oni svejednako znali spajati liepo sa ugodnim, koristno s praktičnim što sve nam to i danas pružaju objekti takove vrsti.

I ako nam ne ostaviše pisanih, odnosno tiskanih djela šumske estetike, ali zato ipak u takovom njegovanju i podržavanju tih prirodnih spomenika šumskoga drveća, nalazimo i mi kao što i Cislajtanci razvoj šumsko-estetskih težnja.

I kod nas bijaše i sada ima dobro stojećih šumovlastnika-vlastelina, koji su uživali i uživaju u ljepoti šume, koja je i dala povod, da su ju njegovali i njeguju. Više manje svi dvorci domaće vlastele, pa samostani i dvorovi crkvenih dostojanstvenika, odlikuju se sa krasnim perivojima raznovrstno ga doma

čega ili stranoga šumskoga drveća, na mnogim mjestima sa velikom starosti i divnim uzrastom u debljinu i visinu.

Mi doduše nemamo i ne možemo imati onako veličanstvene gajeve i perivoje, kao što su sjevero-amerikanski: Jellowston perivoj, Mirapora šuma, šuma Calaveras, šume doline Josemite i Merced veličanstvenoga kalifornijskoga gorja Sierra Nevada, sa njezinim »Bigtrees-ima: (gorostasno drveće) Sequovia Gigantea, mamutovac, bor cukrovac — Pinus Lambertiana, srebrenasto bieli bor — Pinus argentea, smreka Douglassijeva — Pseudotsuga Douglassii Car. i dr, koje tamo kao u svojoj pravoj domovini izrastu u gorostasno drveće sa visinom od nekoliko stotina stopa, a sa debljinom od više metara u prsnoj visini, ali zato svejednako imademo liepih perivoja sa gorostasnim drvećem naše domaće flore. Tu su po svemu svijetu radi svoje izvanredno dobre kakvoće samoga drveta poznati na stotine godina stari hrasti lužnjaci, tu veličajne bukve, javori, briesti, orasi, lipe, jele, smreke, borovi i dr. domaće drveće, a po mnogim perivojima nalazimo već i staro eksotno drveće kao platane, borovce, tulipoyce i dr.

Maksimirski perivoj kraj Zagreba, štono ga je osnovao u prošlom stoljeću blagopokojni kardinal-nadbiskup Haulik još i danas pred strancima služi na diku i ponos Zagreba, akoprem je mnogo toga na svojoj prvašnjoj ljepoti, radi nedostatnoga uzdržavanja, reda i njege, te pomanjkanja zvierinjaka, izgubio.

Sličnih, makar i manjih perivoja imade i na posjedima drugih vlastelina. Makar da svi ti perivoji u svojoj izvedbi oponašaju englezke ili franceske perivoje, dakle nešto stranoga, ipak im je svima skupa jedna te ista zadaća: razvoj, njega i podržavanje šumske ljepote u pravom estetskom smislu, gdje je spojeno liepo i ugodno sa korisnim za pojedince i publiku, u koliko toj svrsi zaista i služe.

Ako uvažimo K ö n i g o v u izreku: »Šuma u svojoj najvećoj šumskoj podpunosti jest takodjer i u svojem najliepšem stanju«, pa nadalje razloge liepe njege šumske, štono ih šumar-pisac König navadja u svojoj knjizi »Waldpflege«: Potreba civilizovanih naroda, da svoja boravišta i njihovu okolicu

poljepšaju, upliv liepe šume na čud i oplemenjivanje stanovnika, povećanje veselja šumarskih činovnika za idealnim ciljem, koji potiče iz takovih nastojanja, konačno upodpunjenje samoga šumarstva; uvažimo li nadalje Burckhardtove nazore, da je njega šumske ljepote osobit predmet šumsko-gospodarstvene djelatnosti; slijedimo li odlučno stanovište Wilbrandovo, da se kod šumskog gospodarenja u onim šumama, koje publika radi odmora i okriepe traži i posjećuje, mora uzeti obzir na poljepšanje okolice, i da se ne smije pučanstvu posjet šuma, dakako u higijenskom i turističkom pogledu, otežčavati; obazremo li se na osnutak čestih t. zv. »bogovskih vrtova«, pa nadalje da uvaženi šumarski pisci: Dr. A. pl. Guttenberg, Kožešnik, Dr. Stötzer, sam Dr. Dimitz i dr. liepu njegu šume riečju i pismom unapredjivahu i unapredjuju: to ćemo i mi hrvatski šumari iz gori rečenoga naći kaži put, kako da i mi u izvadjanju svoje stručne djelatnosti na polju šumske kulture, poradimo u prilog njege šumske ljepote, odnosno u prilog dobročinstva na prama čovječanstvu u opće, u prvom redu sa zdravstvenoga, dakle i sa humanitarnoga gledišta, a onda sa opće-kulturnoga i naprednoga gledišta.

Kakova se dužnost vladi u tom pogledu namiće, to je l. c. (*locis ceteris*) u Dimitzovom članku već rečeno, a glede dužnosti nas šumara u tom pogledu držim, da će biti dostatno, ako u izvedbi svojega djelovanja slijedimo načela, predloge i pojedine momente, što ih je Dr. Dimitz u svojem članku liepo i sistematski nanizao.

1. K o d o m e d j a š e n j a š u m a .

Kod istoga mogu naši šumari veoma mnogo učiniti uslijed toga, što mnoge šume imovnih općina, a one zemljištnih zajednica u većem dielu još nisu omedjašene. Imaju se s toga u većem dielu tek postavljati medjašnici i napisi na njima, a pri tomu treba se držati načela istaknutih po Dimitzu, te naročito izbjegavati postavljanje dosada mjestimično uobičajenih velikih medjašnih humka od zemlje ili kamena, u koje se još

k tomu postavljahu veliki drveni stupovi. Ovakove humke upravo nagrdjuju okolicu.

2. Kod uredjenja šuma.

Makar da je kod istoga prema Dimitzovu navodu najteže uzeti obzir na estetske zahtjeve, ipak će šumar dosta toga moći učiniti, ako kod polaganja i izvedbe mreže prosjeka i šumskih puteva, uz šumsko uredjajne zahtjeve uzme obzir i na zahtjeve estetike. Tima zahtjevima šumar-procjenitelj, u čiji izključivi djelokrug taj posao spada, akoprem se sama izvedba tih posala u naravi može prema nacrtima i intencijama šumara povjeriti i mjerničkom osoblju, može šumar s uspjehom udovoljiti, ako se bude obazreo i uvažio sve ono, što kapaciteti uredjenja šuma sa estetskoga stanovišta ističu i dopuštaju.

Ja bi još napomenuo, da se kod izlučbe t. zv. odsjeka ili sastojina, odmah izluče stanovite vrsti ili skupine stabala, koje bi se imale isključiti iz sječnoga poredka, odnosno od sječe pa na dotičnim mjestima trajno ostaviti za ukras dotičnoga šumskoga predjela.

Takove skupine stabala imale bi se izlučiti i čuvati u okolišu gorskih vrela i njihovih tokova, oko lugarskih i šumarskih ili lovačkih kuća za prebivanje, na šumsko prelaznim putevima i to na mjestima, gdje se putnici odmaraju. Na medjašnim prosjecima sa tuđim šumskim posjedom trebalo bi sačuvati u medjašnu certu padajuća zdrava stabla, u koliko možda ne prieće sa prosjeka ljepši pogled na okolicu sela i gradove; na bočinama i izdaleka vidjena liepa zdrava i krošnjata stabla neka bi se takodjer ovdje ondje poštedila. Kod sastavka same ogojne osnove može se u veliko uzeti obzir na estetske zahtjeve, ako se u dosada vladajućim šumama listaćama, uz uvaženje stobinskih odnošaja, preporuč i izvede sadnja najbolje odgovarajućih četinjača, osobito eksotičnih, i to hrpimčno ovdje ondje, ili u stanovitom smjesnom razmjeru sa listaćama, ako se unutarnji gospodarstveni ili medjašni prosjeci zasade sa odabranim četinjaćama i po odredjenim pravilima. Obratno

se može takova sadnja izvesti i kod šuma četinjača sa odabranim domaćim ili stranim listačama.

Uzgoj božićnih stabalaca po prosjecima i to u četinjastim šumama sa listnatim vrstima drveća, a u listačama sa četinjastim, najtoplije bi preporučio i sa estetskoga stanovišta. U pogledu gojitbe tih stabalaca upućujem cijenjene čitaoce na moj topogledni obširniji članak »Uzgoj božićnih stabalaca« u »Hrvatstvu« broj 162. do 165. od prošle godine, a glede uzgoja stranih vrstih drveća na moj članak »Uzgoj stranoga drveća i naše šumogojstvo« u »Hrvatstvu« broj 213, 223. i 225. i. g., pa konačno na moj članak »Šumogojstvena važnost drvoreda i botaničkih vrtova« u »Hrvatskom Pravu« broj 4194. pr. g.

3. Kod sadnje, uzgoja i sječe šuma listača ili četinjača.

Tu nemam mnogo dodati Dimitzovom članku, jer je u istom podrobno sve navedeno, na što se i u estetskom pogledu kod izvedbe tih radnja ima obazrieti. Isto vrijedi i kod izbora vrstih šumskoga uzgoja. — Uzgoj mješovitih visokih šuma smatram najpodesnijim i u šumsko-gospodarstvenom i u estetskom pogledu.

Uzgoju mješovitih šuma od listača i četinjača daleko veću prednost dajem, nego li takovim šumama od raznih vrstih ili samih četinjača ili samih listača.

Dakako da će pri izboru smjese biti u prvom redu odlučno tlo, položaj i klima, pa dobro pogodjeni razmjer smjese.

Ako li se kod mješovitih šuma na nekoj određenoj površini ne možemo odlučiti za uzgoj četinjača i listača, jer uslovi za uspješan uzgoj ne postoje, to će biti dostatno, da po listači šumi ovdje ondje hrpimično ili u prugami zasadimo četinjače, a u četinjačama isto tako odabrane listače, pa će i takov uzgoj donjekle predstavljati sliku mješovite šume.

4. Kod šumskih životinja i gradjevina.

Naš lovski zakon od 27. travnja 1893. i zakon o zaštiti ptica od 2. kolovoza 1892. dovoljno pružaju garancije za unapredjenje lovnih prilika te uzgoja plemenite i koristne divljači, a tama-

njenja štetne i grabežljive, ali se na žalost u praksi skroz slabo provadja. Krivnja je tu u prvom redu na samim lovo-vlastnicima i lovo-zakupnicima, od kojih mnogi ne shvaćaju plemenite intencije lovnoga zakona za racionalni uzgoj lova, koji je vrlo važna grana narodne ekonomije, kakovu važnost ta grana imade u naprednijim zemljama, jer mnogi i ne misle na to, da lovstvo u svojem lovištu u racionalnom smislu podignu, već im je glavna briga, da svoje lovno pravo što više izrabe na štetu susjednoga racionalno podržavanoga lovišta. Zato imade na pretek nepobitnih dokaza. U drugom redu krive su slabom stanju lovskih prilika i same nadzorne oblasti, koje u mnogo slučajeva iz kojekakvih obzira preblago postupaju proti zvjerokradicama, ili proti samim lovovlastnicima, ili lovozakupnicima u pogledu namještenja lovonadzirateljskoga osoblja, u pogledu tamanjenja grabežljive zvjeradi ili nerazboritoga ubijanja same korisne divljači, bilo dlakara ili peradi.

Za zaštitu ptica pjevica ili onih neškodljivih, kao što i za tamanjenje grabežljivih i škodljivih, naš se je zakon dostatno pobrinuo, ali se u praksi i taj slabo provadja.

Odstranjenjem zakonskih nedostataka, koji su se kod jednoga i drugoga zakona u praktičnoj provedbi kroz skoro 2 decenija pokazali, pomoći će se uspješnijoj gojidbi divljači i boljoj zaštiti korisnih ptica, a time posredno i zahtjevima šumske estetike.

U koliko se šumsko-estetskim zahtjevima i kod izvedbe raznih šumskih gradjevina pripomoći može, to je dovoljno, ako u praktičnoj izvedbi tih gradjevina i naprava slijedimo predloge, nazore i mnijenja navedena u Dimitzovom članku.

Predjimo i mi sada na: »Šumarsko-političku stranu pitanja«!

I za naše je obće gospodarstvene prilike, a za šumsko-estetske zahtjeve naposeb vrlo važno po pl. Salisch-u razpravljeno pitanje: da li da dotične šumske površine ostanu nepromjenjene, da li da se povećaju, smanje ili razdiele.

I mi pri tome ne smijemo uzeti obzir samo na pojedine šume ili šumski kotar, već na stanje šuma čitave zemlje.

Makar da naša uža hrvatska domovina zaprema znatnu šumsku površinu od 35·98% ili 2,659.326 katastralnih rali od sveukupne zemaljske površine od 7,389.728 kat. rali (po Böldö-u), ipak imademo mnogo krajeva, gdje radi pomanjkanja šuma vlada velika oskudica na ogrievnom i gradjevnom drvu, a to je: naše Zagorje, područja I. i II. banske imovne občine, ono slunjske, pa ličko-krbavske (još ne oživotvorene) imovne občine, te konačno naš hrvatski primorski krš u području punih pet kotara: Sušak, Senj, Otočac, Gospić i Gračac.

Za te krajeve treba da i mi ozbiljno razmišljamo, kako da se stanje šuma poveća, da se bolje i pravednije razdiele medju pojedine kotare, naposeb krajiške, nego li je to provedenom segregacijom izmedju države ili vlastele i njihovih podanika dosađa učinjeno; da se jedanput odlučno na zakonskoj osnovi pristupi sistematskom i temeljitom pošumljenju primorskoga krša i onoga u nutrašnjosti zemlje, kao i pošumljenju mnogih pustošina u obsegu, kako ga je g. kr. županijski šumarski nadzornik Bogoslav K o s o v i ć u svojem liepo obrađenom članku »Pošumljenje kraša“ u prošlogodišnjem „Šumarskom listu“ za mjesece siečanj, veljaču i ožujak u glavnim crtama naznačio.

Sa tim pošumljenjem povećati će se znatno šumska površina; sa čim manjim podieljenjem dozvola za pretvorbu sadanjih šumišta u drugu vrst kulture prema ustanovami §. 2. šum. zakona od 1852., te strogom provedbom ustanova §. 3. istoga zakona o ponovnom pošumljenju izsječenih površina, uzdržavati će se dosadanja šum. površina, konačno sa što većim otpučenjem molba za individualno razdieljenje šumišta medju pojedine ovlaštenike n. pr. kod urbarskih zem. zajednica prema ustanovam zakona ob uredjenju zemlj. zajednica od 26. travnja 1894. lakše će se same šume kao takove uzdržati u svojoj naravnoj potpunosti, koja je ujedno u prilog i šumskoj ljepoti, odnosno šum. estetici.

Treba da i mi slijedimo predloge Arndtove, pa da nastojimo oko pošumljenja golih brijeva, te da uzgojene gajeve čuvamo za potomstvo i štujemo ih poput onih bogovskih.

Treba da u tom pogledu nasljedujemo našega slavnoga vojskovođu Gedeona Laudona, koji je između godina 1746. do 1748. dao zasaditi danas historički »Laudonov gaj« na krbavskom polju kraj Bunića u površini od 389 i $\frac{2}{3}$ rali, gdje je hrastovo drveće zasadjeno, odnosno razvrstano poput vojnika u bojnim redovima.

Sigurno je slavni vojskovođa kod sadnje toga gaja, uz historičku trajnu uspomenu na njegovo vojskovođstvo, imao pred očima i druge plemenite ciljeve: da harnom potomstvu dade liep primjer za njegu šuma u gospodarstvenom pogledu, a za tim, da ga pouči, kako uzgoj šuma uz gospodarstvenu korist na drvu, pruža i druge prerasne koristi u klimatskom, higijenskom i estetskom pogledu, čemu svemu i taj gaj za one inače još divlje i zapuštene krajeve u potpunosti mjeri odgovara.

Ja veliku važnost polažem Arndt-ovom predlogu, da se njemačke ravnice zasade sa šumskim prugama, najmanje 1500 stopa širokima, a najviše poldrugu milju jedna od druge udaljenima, kao što hollšteinskim i westerwaldskim šumskim gojitbenim prugama između već obstojećih i uzgojenih šumišta, a u svrhu, da se struje vjetrova lome i suzbijaju.

Tu metodu šumske gojitbe smatram vrlo podesnom za pošumljenje prostrane na tisuće i tisuće jutara zapremajuće i puste t. zv. ličke vrištine.

Trebalo bi za čitavu tu pustopoljanu, u koliko nije već pošumljena, ili poljskoj kulturi privedena, u gornjem smislu na katastralnim nacrtima zasnovati mrežu gori spomenutih gojitbenih pruga, pa na istima stalnim redom od najudaljenijih strana dotičnih sela, prema istima sistematski i temeljito provodjati pošumljenje i to ne samo u području samo jedne ili dviju obćina, kao što dosada, (čini mi se u području obćine Gospić i Smiljan), nego istodobno i uporedo u

području sviju obćina, u kojima se prostire ta vriština, dakle u obćinama: Klanac, Smiljan, Osijek lički, Gospić, Medak, Gračac i dr. Sâmo pošumljenje imalo bi odpočeti sa sjevernih i sjeverno-istočnih ledenih strana dotične okolice, te napredovati u smjeru prema toplijim krajevima svieta.

Slično bi se moralo postupati kod pošumljenja i drugih pustošina, kakovih je na žalost dosta u nutrašnjosti ličko-krbavske županije.

U nješto manjem obsegu dalo bi se na taj način najljepše i najuspješnije pošumiti i pusto «Grobničko polje».

Takav način pošumljenja obuhvaća ogromne površine u svoj obseg, ali zato svejednako sam po sebi ne oduzima velike površine, koje se mogu i drugoj, poljsko-gospodarstvenoj kulturi privesti. Shodno položenom mrežom takovih pruga pošumio bi se samo neznatniji dio dotične površine, dok bi preostali dio, kud i kamo veći i za izpašu marve, ako ne već za kulturu poljskih plodina, slobodan ostao.

Nu uza svu svoju neznatnu površinu, štono bi ju takove pruge zaista zauzimale, bi one radi svoje obsežnosti uz uspješno izvedene kulture od vrlo blagoslovnoga upliva bile u klimatskom a istodobno u higijenskom i estetskom pogledu za dotičnu okolicu.

Uz poboljšanje klimatskih odnošaja, mnogo bi te šumske pruge doprinele rodovitosti poljske kulture, štiteći ih proti ledenim vjetrovima, zadržavajući na sebi oluje, tuču i dr. elementarne nepogode, kojima je poljska kultura radi pomanjkanja šuma u okolišu izvržena.

U predlogu Arndtovom, da se svi goli bregovi pošume, nalazimo kažiput, sa koje strane, odozgor ili odozdol da izvadamo pošumljenje naših kraških goljeti. Nedvojbeno je, da sa tim poslom moramo od najviših vrhova pojedinih kraških brdina početi, pa ga postepeno provadjati prema podnožju, a okaniti se dosadanjega obratnoga postupka.

Prvi i za uspješno pošumljenje krša jedino opravdani način imao bi se bezuvjetno prihvatiti i u svoj dosljednosti prova-

djati, a zašto, to će svaki šumar, makar i nevidio naše kraške goljeti i ne oćutio onaj nećuveni bies i grozotu ćestih klimat-skih i zraćnih pojava kraša t. j. bure, shvatiti kada mu predoćim, da je jedino šuma u najvišim zonama kraških brdina kadra prkositi i ublaćiti ćestokrat razornu silu bure.

I radi snjećnih vijavica i nameta (napuva), koje nam sjevernjak ili istoćnjak donaaša, pa nadalje radi naglih oborina i vododerina (bujica), morali bi sa pošumljenjem krša sa vrhova briegova poćeti, jer će gori podignuta šuma najbolje prkositi i tim elementarnim nepogodama, te njihov razvoj i silu im već u poćetku oslabiti.

I treći momenat govori za poćetak pošumljenja od vrhova brdina, a to je svē veće olakoćenje same izvedbe radnje odozgor prema dolje, a i u ogojnom pogledu polućuje se veći uspjeh, ako pošumljenje izvadjamo sa vrstima drveća, koje imadu krilato sjeme, pa koje vjetar može odozgor prema dolje na još ne pošumljene goljeti nositi i tako iste prirodnim naćinom zašumiti.

Uzevši ovaj momenat u obzir, treba nam najviše zone brdina pošumiti sa vrstima drveća krilatoga sjemena kao n. pr. gorskoga javora, breze, bora i drugih vrstih, kojima je uzgoj osiguran obzirom na tlo i poloćaj.

Takovih vrstih drveća, i dōmaćih i stranih, imademo danas na izbor.

Ja bi još jedan predlog za što brće i uspješnije pošumljenje stavio, a taj jest, da bi se isto sa jur spomenutim vrstima drveća izvadjalo samo na jugo-istoćnim, zapadnim, jućnim i jugo-zapadnim stranama i obroncima brdina, dakle na stranama, koje su najviše izloćene insolaciji, djelovanju sunćanih zraka, a tim i osušenju tla i njegovomu lošem djelovanju na razvoj šume dakle i na uzdržanje nućдне vlage u tlu, odnosno na jakost makar i podzemnih ovdje ondje na vidjelo izlaćećih kraških trajnih ili periodićkih izvora i vrela.

Vladajući sjevero-iztoćni, iztoćni, sjeverni i sjevero-zapadni vjetrovi raznašali bi krilato sjeme na strane i boćine u istoj

visini ili niže ležećih briegova istoga položaja, a sa jur zašumljenih strana suprotnoga položaja, pa tako bi nam sama narav pritekla u pomoć i kakovu polovicu kraša sama pošumila. U koliko bi joj trebalo u pomoć priteći sa zabranama naravno pomladjenih predjela i sa naknadnim popunjenjem zgodne vrsti drveća, i to bi se dalo izvesti, ali uz razmjerno malen trošak.

Konačno nije toliko ni od potrebe, da se od sunca, dakle i od mora okrenute strane brdina pošume, jer će se sila vjetrova (bure) sa otpornim djelovanjem šume na sunčanim stranama, niz koje je vjetar dosada najvećom snagom prema moru strujio, već u njezinom početnom djelovanju na najvišim vrhovima oslabiti. To je u glavnom i svrha pošumljenju primorskoga krša.

Prema gornjim nazorima preduzeto, dalo bi se dakle pošumljenje u glavnom izvesti sa polovicom troška i za polovicu kraće vrijeme, na polovici kulturne površine t. j. one, okrenute prema suncu i moru, a s uspjehom, koji bi podpunoma svojoj svrsi odgovarao.

Da je na taj način preduzeto pošumljenje krša i sa ekonomske strane za tamošnje žiteljstvo lakše izvedivo nego li dosadanje, po sebi je jasno, jer bi taj način pošumljenja žiteljima prištedio vazda dovoljnu šumsku pašničku površinu, koja im je bliže sela slobodna, dočim bi se zabrane paše pomakle što dalje od sela na vrhove brdina, kamo marva i onako rietko kada dopire, pogotovo goveće.

Šumari bi se dakle kod izvedbe pošumljenja mogli slobodnije kretati, a narodu se ne bi nikakove osobite tegobe u uživanju paševinskoga prava prouzročile.

Dapače taj sistematski slied pošumljenja sa svojim svestranim blagotvornim djelovanjem u brzo bi narodu oči otvorio, pa bi se i on sam doskora priključio podhvatu šumarevu, odnosno podhvatu državne vlasti, odobravao ga i podupirao, pogotovo kada dodje do osvjedočenja, da taj sav kulturni rad smjera na olakšanje njegovoga opstanka.

Da se kod izvedbe tih kulturnih radnja može u mnogom smjeru uzeti obzir i na estetske zahtjeve, pa da je sa tim izvedenim radnjama u veliko i tim zahtjevima za dotičnu okolicu i kraj već udovoljeno, o tome nije od potrebe pobliže ni raspravljati.

I za naše odnošaje treba da u prilog njege šumske ljepote mjerodavni faktori poprime iste šumsko - političke mjere, što ih Dimitz za austrijske odnošaje navadja.

U tom pogledu treba da sama državna vlast, pa bogatiji gradovi privatnicima svestrano prednjače.

Godine 1906. za vrijeme zemaljske gospodarske izložbe izašao je u »Hrvatskom Naprednom Gospodaru« broj 2, 3, 4 i 5. kao prilog bivšega političkoga časopisa »Hrvatske« članak pod naslovom: »Nešto o regulatornoj osnovi grada Zagreba« od profesora M. Mikšića. U tom članku se poziva grad Zagreb, da i on poput grada Beča uzradi o osnutku šumskoga i livadnoga pojasa, te visnih puteva i cesta oko samoga grada, a u higijenske i estetske svrhe. Pisac istodobno razlaže i način, kako bi se do toga pojasa došlo.

U »Šumarskom listu« br. 5. od prošle godine, podvrgao je sadanji zemaljski šumarski nadzornik A. Kern strukovnoj kritici po kr. kotar. šumaru R. Erny - u za šumu grada Zagreba na Sljemeni sastavljenu gospodarstvenu osnovu, pa joj je podpunim pravom prigovorio, da nije nikakav obzir uzela na higijenske, estetske i turističke zahtjeve, koji se na tu šumu radi neposredne blizine grada Zagreba stavljaju i stavljati moraju.

Kako je prema vladinoj odredbi prošle godine preduzet sastavak šumsko-gospodarstvene osnove i za gradskoj šumi medjašnu kaptolsku šumu »Gora« na samim vrhovima Sljemena, to sam kao njeko vrijeme sudionik toga posla sa mojim člankom »Svibanjska i lipanjska cvjetana u kaptolskoj šumi »Gora« i okolici na Sljemeni u »Hrvatstvu« broj 170—172, 174 do 176. upozorio dirigente osnove, kako i u koliko bi se imao uzeti obzir na gori spomenute turističke, higijenske i estetske zahtjeve.

Tima zahtjevima bi se i od strane gradske i kaptolske uprave kao upravâ veleposjeduika, moglo i moralo udovoljiti radi obćega javnoga interesa.

I manje imućna moralna tiela liepim primjerom u tom smjeru prednjače kao : trgovišta Samobor i Krapina, dapače i jedna zemljištna zajednica (Fužine), od svojih šuma osnovaše liepe perivoje, koji pred očima domaćih i stranih turista služe na diku i ponos dotičnim mjestima.

I mnoge druge šumske zem. zajednice mogle bi sliediti te liepe primjere, samo im treba zato poticaja i upute od strane zvaničnih faktora i ljubitelja narodnoga napredka.

Sa uobičajenom sadnjom drvoreda kraj javnih cesta i puteva, sa sadnjom voćaka ili šumskog drveća oko izvora vrela, po pašnjacima i plandištima, mnogo se udovoljuje zahtjevima estetike za dotični kraj ili okolicu.

Pisac spomenutoga »Obzorovoga« članka »Čuvajmo prirodne spomenike« stavlja nama svima pravim rodoljubima u dužnost ne samo da sabiremo i za potomstvo čuvamo arheologijske i historične spomenike, nego da istu brigu posvetimo i podignuću, čuvanju i njezi i samih »prirodnih spomenika«.

U prvom redu napominje pojedine šumske predjele, gajeve i nasade raznoga šumskoga drveća, zatim prelazi na čuvanje i njegu rietkih i veličajnih stabala pojedinih vrsti šumskoga drveća ; prelazi zatim na čuvanje rietke travnate prizemne flore kao n. pr. biskupske kapice — *Epimedium alpinum* — *Sockenblume*, koja se jedino u zagrebačkom Tuškancu nalazi (inače je u čitavoj monarkiji ne ima), zatim alpinsku ružu (gjul, *Rhododendron*), te bjelolist, (runolist — *Graphalium Leontopodium*, *Alpen-Edelweiss* na Risnjaku i dr.

Medju prirodne spomenike ubraja i dolomitne i vapnene pećine i špilje našega kraškoga gorja.

Takovih imade sijaset po Gornjoj Krajini, pa osim perušičke špilje »Samograd«, koju sam imao sreću u mladim danima jednom zgodom posjetiti sa sada već blagopokojnim Drom. Gjurom Pilarom, napominjem hrvatskim prirodo-

znancima t. zv. »Podnarovu pećinu« u samom rodnom mjestu Gornjem Kosinju, kotara Perušić, te drugu Podnarovu pećinu ili ledenicu u šumi Jelaru kod t. zv. Podnarovoga gaja ispod šume Jelara ili Maloga Vrhla nedaleko mjesta Gor. Kosinj.

Biti će, da su ove zadnje sa svojim sigastim tvorevinama — stalaktiti i stalagmiti — veličanstvene špilje znanstveno još neiztražene. Veoma velike su i prostrane, prostirući se ispod čitavih brdina na satove daleko, imajući izlaze na protivnim stranama briegov. U njima se nalazi množina kostiju ljudih i životinja, a i samoga orudja — što je jasan dokaz o istinitosti narodne priče, da su se u staro doba ljudi po njima pred osvajalačkim neprijateljima skrivali.

Kada se prolazi kroz drugu »Podnarovu špilju« u Jelaru, tada se dolazi i na podzemna jezera, a čuje se i silan šum špiljskih voda. Sjećam se toga, da su iz te špilje zidarski majstori njeke veličanstvene sigaste stupove odbili i upotriebili ih za crkvu Sv. Antuna u Gor. Kosinju. Takovo osakaćenje podzemnih prirodnih ljepota, dakako da se mora požaliti. Da li su poslije, odnosno i za moje višegodišnje odsutnosti od rođenoga doma, oblasti izdale kakove mjere proti uništavanju tih prirodnih ljepota, nije mi poznato. Naš narod zove takove špilje još i golubnjacima i ledenicama (ledvenicama), jer se u mnogima znaju gnjezditi i leći čitava jata divljih golubova, a ledenice, jer u njima vazda kaplje ledena vapnena voda, stvarajući na dnu vodene ledene lokvice i sigaste ledu slične tvorevine.

U prirodne krasote i spomenike ubraja cienjeni pisac i slapove divotnih naših Plitvičkih jezera. Čuvanje, uzdržavanje i jakost takovih slapova u prvom je redu ovisna o množini i jakosti kraških voda, a ove opet o njezi i uzdržavanju okolišnih planinskih šuma.

Dok su ove u svojoj pravoj potpunosti najljepše uzgojene i najbolje sačuvane, dotle smo sigurni, da će nam se i netom spomenuti prirodni objekti u svojoj veličanstvenosti i

ljepoti najbolje i najpodpunije uzdržati, te tako i estetičnosti dotičnoga kraja i okolice doprinjeti.

Kako se iz svega dosada rečenoga razabрати može, sve prirodne ljepote i krasote nekoga kraja i okolice uzko su vezane na šume kao takove.

Sve one mjere, što smjeraju na što bolju njegu i uzdržavanje šuma, na što veličajniji njihov uzrast, dakle i na njihovu vanjsku ljepotu, — u prilog su i prirodnoj ljepoti dotičnoga kraja.

Do šumovlastnika i šumarskih upravitelja stoji, u koliko će raznovrstne poprimljene i provadjane mjere biti u prilog njege šumske ljepote.

Kako su te mjere većinom u skladu i sa šumskim gospodarstvom, te i na korist mu, — to nam se nameće za moralnu dužnost, da se u tom gospodarstvu osvrćemo i na estetske zahtjeve.

Toj ćemo se dužnosti mi rado odazvati, pogotovo onda, kada nam državna vlast u pomoć pritekne sa moralnim sredstvima t. j. izdanjem strogih mjera zakonske ili normative naravi za očuvanje i zaštitu jednom već izvedenih radnja i podhvata u šumsko-estetske svrhe, a drugi put, kada pruža tu moralnu podporu za namjeravano izvedenje takovih preraznovrstnih radnja i podhvata.

U koliko je sama državna vlast pozvana i u koliko je kadra da na tom polju uspješno poradi ili sama, ili da poukom ili prisilnim sredstvima sa gledišta obćega narodnoga boljka to od privatnika zahtjeva, — kažiputom joj budi legislativan rad već mnogih drugih država, koje su u Dimitzovom članku u dostatnom broju navedene. Koli u Dimitz-ovom članku, toli u mojem dodatku držim, da su u dovoljnoj mjeri napomenuti i obrazloženi raznovrstni načini i sredstva, kao što i prerasne okolnosti, pod kojima bi se i u našoj domovini u tom pogledu moglo što prije i što uspješnije poraditi, e da bi nam u svakom pogledu ta naša liepa domovina unatoč premnogih socijalnih i gospodarskih nedaća i tegoba vazda još ljepša i sretnija bila.

Koji su uzroci izčezavanju domaćih šumara u privatnim službama i kako da se tome predusretne? Jedan predlog.

(Odziv na članak u „Šumarskom listu od kolovoza t. g.).

Pročitav u prošlom „Šumarskom listu“ jezgroviti i stvarni odgovor na moj članak, objelodanjen u „Šumarskom listu“ od travnja o. g. ne mogu na ino, a da se ponovno u istom predmetu ne javim, nastojeći, da ga donjekle nadopunim i time g. piscu na njevoja pitanja dadem dužan odgovor.

G. me pisac pita, kako si ja predstavljam, da vlada naše vlasteline prisili, da namještaju Hrvate? Po mom shvaćanju nastojati ću to pitanje raztumačiti sljedećim:

Kao što je svaki, pa i najmanji šumovlasnik u stano-
vitim granicama stegnut u posve slobodnom uživanju svojih
šuma, tako su i velelastelini, koji na hiljade i hiljade jutara šume
posjeduju, primorani u uživanju svojih šuma, obazirati se na obće
narodno-gospodarstvene zahtjeve, koji su u zakonima sadržani, i koji
takovim pojedincima posvemašnju slobodu u uživanju, odnosno
gospodarenju šuma, ograničavaju. Obveze pako, što ih vlaste-
lini naprama šumskom zakonu vršiti moraju, jasno su zakonom
ustanovljene, a medju njima nalazi se i čuveni onaj § 22. koji
glasi: „Za da se zakonite ustanove, propisane glede nasto-
janja oko šuma i lugova, u svakom obziru točno izvršuju,
imadu vlasnici za šume od dovoljne veličine koju će zemaljska
vlast ustanoviti po osobitih razmjerih, naredit vještih gospo-
dara, koji su po vladi priznati kao sposobni
za to«.

U svrhu nadopunbe ovog paragrafa zakona izdala je naša
tadanja vlada, naime c. kr. hrv.-slav. namjestništvo naredbu
oo 30. prosinca 1858., koja u § 4. određuje površinu u po-
jedinim županijama (tako za osiečku i požešku za više od
10.000 rali, zagrebačku više od 4000, a varaždinsku za više

od 2000 rali), na kojoj imadu vlastnici šuma po jednoga vještoga, od vlade sposobnim priznatoga šumara držati.

Tko je pako ovlašten, da sa šumom gospodari, govori § 5. iste naredbe, koji glasi: Koga vlada prizna sposobnim za gospodarenje šume, vlastan je služiti se naslovom ovlaštenog šumara, ili drugim riječima za gospodarenje sa šumama bio bi sposoban onaj, koji je položio državni ispit za samostalno vođenje šumskoga gospodarstva, ili koji se izkaže takovima ispravama, koje bi naša vlada priznala ravnopravnima sa našim državnim izpitom.

Prema tomu bila bi naša vlada jedan od glavnih faktora, koji bi pri namještanju sposobljenih šumara odlučivao.

Na vršenje § 22. šum. zakona, kr. je naša zem. vlada već više puta područne oblasti upozorivala i to:

1. Naredbom od 31. siječnja 1883. br. 4438, o sastavu i predlogu izvještaja žup. nadšumara, i o dužnosti privatnih šumovlasnika držati vješte šumare za upravu šuma.

2. Provedbenom naredbom k zakonu od 22. siječnja 1894. kojim se uređuje šumarsko-tehnička služba kod političke uprave u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji i to u §§. 27. i 45.

Prema svemu navedenom može svakome jasno biti, da je naša vlada izdav tolike u tom pogledu naredbe, svakako imala na umu, da vlastelinske šumarske službe domaćem šumarskom pomladku osjegura, ma da i ne stoji nigdje, da vlastelinski šumari moraju biti zavičajnici Hrvatske i Slavonije ili ug.-hrvatski državljani, jer analogno po gore navedenom može vlada u prosudjivanju sposobnosti pojedinog tudjinca šumara, koji kako to zgodno g. pisac kaže nisu uvijek »prima«, u velike pogodovati domaćim sinovima, a da se pri tom na ništa drugo, već samo na postojeće zakonske propise obazirati treba.

Ovo dakako vrijedi samo za one vele vlasteline, koji u pogledu veličine svojih šuma spadaju pod udar § 4. naredbe od

30. prosinca 1858., te bi prema tomu kr. zem. vlada utjecati mogla samo na manji broj šumara (obično nadšumara i nadzornika), dok za veliku većinu i to šumara manje kategorije, njezin utjecaj prestaje, i to samo za to, jer gornja naredba, pošto je zastarjela, duhu vremena nikako već ne odgovara. U današnje vrieme racionalnog šumskog gospodarstva ne ima više vlastelinskih šumarija sa 10.000 jutara, već na toj površini kod svih većih naših vlastelinstva imade obično 2—3 šumara. Nadopunba ove naredbe u duhu vremena, mislim da bi veoma dobro utjecala na nesredjene naše odnošaje u opće, a domaćih sinova napose. Trebalo bi samo umanjiti površinu, koja obvezuje vlasnika šume, da postavi izučenog šumara, u koliko to odnošaji obćenitog stanja šuma, kao i racionalnog šumskog gospodarenja u pojedinim županijama zahtjevaju.

Mislim, da se uvidjavnost, a donjekle i patriotizam naših hrvatskih vlastelina ne bi tomu protivio iz mnogih razloga, ta u susjednim krunovinama su topogledne naredbe i zakoni još kud i kamo strožiji. A da se takovi zakoni, kada se strogo provadjaju, u istinu od svakog vlastelina pa i inozemca poštivaju, neka nam služi za primjer susjedna Ugarska.

Nepobitna je činjenica, da je većina ugarskih vlastelina narodna i svjestnim patriotizmom zadojena, nu opet se dozvoliti mora, da tamo imade i veoma velik broj inozemnih vlastelina, nadvojvoda, knezova vladajućih kuća, princeva i t. d., koji za stalno uživaju u većoj mjeri moć i ugled, nego li naši nje koji vlastelini, pa se ipak te vrsti zakonu u strogo ugarskom duhu protivili nisu, već mu se dapače u svakoj zgodi pokoravaju, kako to mnogobrojni i česti primjeri dokazuju.

Uzev pako u obzir činjenicu, da je velika Ugarska, koja ima većinu domaćeg narodnog plemstva, zakonom zaštitila svoj domaći šumarski pomladak u vlastelinskim službama, kako da na to ne misli naša malena Hrvatska, koja na domaćem plemstvu dosta oskudjeva, a poplava stranaca hoće, da nam otme sva bolja mjesta.

Uredjenjem materijalnih naših službenih odnošaja a bez zaštite domaćeg šumarskog pomladka, naš bi se položaj u velike dapače pogoršao, jer bi se onda porodila još veća navala tudjinaca. Mi smo malen narod, na početku svog kulturnog razvoja, obkoljeni kulturnijima narodima Niemcima, Česima, Madjarima i t. d., koji svi uživaju kod nas opće poznatu našu gostoljubivost, pa po onoj narodnoj „dodjoše tudjinci, istjeraše kućane“, istiskuju domaće šumare. Sami po sebi veoma se teško možemo toj tudjinačkoj invaziji suprotstaviti, te nam s toga u prvom redu treba, da nam sama država dodje u pomoć i da naš stališ zaštititi. Pa da svladamo i sve one vlastite mane i nedostatke, koje cjenjeni pisac tako vjerno u svom članku razlaže, mi ipak prepušteni sami sebi, tudjincima se odhrvati ne bi mogli.

Nisam ovdje pozvan, da iznosim političko, odnosno narodnosno uvjerenje naših hrvatskih vlastelina i njihovu veću ili manju sklonost nama Hrvatima kao šumarima, jer je to gosp. pisac dosta jasno u svom članku obradio, nu istine radi moram ipak da ga ispravim u njegovoj tvrdnji glede direktora Hrvata i našeg uvaženog patriote, jer je on prvi od sviju direktora suglasno sa svojim vlastelinom, sustavno u povjerenom mu vlastelinstvu namještao samo Hrvate, te još uvijek samo nje namješta, a da su zadnjih godina namještena i dva stranca Čeha, uzrok je jedino tadanje pomanjkanje domaćih šumara, kojih se manjak tih godina u svima šumarskim službovnim kategorijama evidentno opažao, a i sada opaža i osjeća.

Nazor g. pisca glede potrebe srednje šumarske škole za vlastelinska šumarska mjesta, posvema odobravam, nu pošto u Hrvatskoj nije moguće uzdržavati uz akademiju još i srednju školu, mnijem, da će i naša akademija potrebi na šumarskom pomladku posvema udovoljavati moći, osobito dok se privatni i pravni odnošaji privatnih šumara zakonom uredili budu. Ta eto šumarska akademija u Ščavnici u Ugarskoj ne samo da

podmiruje potrebu na šumarskom pomladku u svim službovnim kategorijama velike i prostrane Ugarske, već podmiruje svu potrebu u tom pogledu i u hrvatskoj državnoj službi, a da do sada srednje šum. škole još ne imade. (Uz našu šum. akademiju bi jedna dobro uređjena lugarnica zadovoljavala potrebi koli za upravno, toli za čuvarsko šumarsko osoblje).

Odgovoriv u glavnom na njekoja pitanja poštovanog g. pisca, neka mi bude ovdje dozvoljeno, da o našoj staleškoj organizaciji podrobnije još koju reknem.

Osim onih ljutih rana, što ih je g. pisac onako zgodno prikazao u svom članku od kolovoza t. g., mislim da imade još jedna, koja teško krvari i poput »Oidiuma« u našim redovima hara, a to je „naše posvemašnje mrtvilo“.

Ono malo volje, koja nas je iz naše prirodjene letargije malko prenula, pa se evo složismo sa našom braćom gospodarima i organizirismo se u »Društvo gospodarskih i šumarskih činovnika«, koje će štititi naše interese, kao da je već počela jenjati. Dok smo gdje sami na okupu, vodimo dugačke debate, koje popraćene kadkada Vinkovom kapljicom znadu zadobiti i burniji značaj, koje se ali dakako obično bez rezultata svršavaju, na mjestima pako gdje bi govoriti morali, tu obično šutimo, a kod kuće slobodi Bože!

Ako itko drugi, a to sigurno mi Hrvati imademo u domovini dosta žalostnih primjera našeg nehajstva i naše nemoci. U mnogim granama i strukama ne ima naših domaćih ljudi, te će trebati mnogo promišljenog i ustrajnog rada, dok se bude na bolje promijenilo, nu u šumarstvu ne bi to prema razloženom tako teško bilo, te bi tu mogli mnogo mjesto osvojiti i osjegurati.

Nemojmo s toga dozvoliti, da nam mlađji kolege pravom prigovarati budu mogli, da za dobrobit našeg staleša i naše šumarske struke ništa uradili nismo.

Organizirismo se eto u »Društvo gosp. i šum. činovnika«, pa treba da tu u istinu i radimo i to svaki prema svojoj moći

i sposobnosti. Uprava tog društva pravom poziva svakog člana na rad riječju i perom, u svakoj zgodi i na svim mjerodavnim mjestima, te ne bi smio cio rad samo na upravu društva pasti. Ja ali mislim, da zadnji naš cilj, u kojem bi se sav naš rad usredotočio, ne bi smjelo biti samo gore navedeno naše društvo, već treba da poradimo za dobrobit našeg stališa i u nama najbližem našem „Šumarskom društvu«.

Šumarsko je društvo najstarija i prva organizacija sviju šumara bez obzira na službovne naše kategorije, ono je hvalevrjedno u svom društvenom organu u svako doba iznašalo sve naše zajedničke tegobe, sve naše patnje i nedaće. Razprave u našem »Šumarskom listu« bile one namjenjene poboljšici šum. stališa, ili strogo šumarsko-znanstvene naravi, uz razna skupštinska predavanja, predstavke i t. d., ne samo da su puno pridonesle podignuću naše zaostale šumarske literature, već su mnogo doprinjele i za dolično uredjenje zastarjelih naših službovnih odnošaja kod šumara u zemaljskoj službi, kao i onih kod imovnih občina, njihov je rad tu u svakom pogledu jasan i evidentan, a možemo li se mi privatni šumari, osobito u novije vrijeme, pohvaliti budi kakvim radom? Možemo li pokazati naš vlastiti ma i najmanji uspjeh?

Naše je šumarsko društvo u šumarskim pitanjima savjetnik kr. zem. vlade, a uzev u obzir jošte da su svi skoro viši vlastini šumarski činovnici, kao i dični naši profesori odbornici toga našega društva, to mora svakome jasno biti, da mi privatni šumari u našem šumarskom društvu imademo čvrsto i jako zaledje, pa stoga morala bi biti naša dužnost, da svi bez razlike budemo revni članovi toga društva, te da svojim radom i djelovanjem u njemu zauzmemo takav položaj, koji će nam donjeti i kod naših sudrugova inih kategorija priznanje i bratsku podporu.

Mi možemo osim stručnih radnja i razpravljanja o našim službenim odnošajima u Šumarskom listu iznašati naše tegobe

i zahtjeve, možemo to činiti i na šumarskim skupštinama, a putem šumarskog društva možemo podnašati na vladu takodjer razne predstavke molbe i t. d. U obće treba, da se već jednom iz našeg mrtvila trgnemo, pa da sustavnim radom za procvat naše zelene struke, kao i za uredjenje naših nesredjenih službenih prilika objeručke poradimo.

Nu pošto smo mi privatni šumari razštrkani širom domovine, te pošto je za svaki sustavni rad od potrebe i njeka mala organizacija, to bi moje skromno mnijenje bilo, da se mi privatni šumari, koji smo sinovi ove zemlje, u okviru šumarskoga društva posebno organizujemo, u jedan privremeni klub, koji bi mogao nositi ime „Klub privatnih šumara“ — promjeni pravila šumarskoga društva u tom smjeru, držim da ne bi bilo zaprieke.

Zadaća toga kluba bila bi u glavnom, raditi za naše zajedničke, naime svih privatnih činovnika interese; u »društvu gosp. i šum. činovnika« čim agilnije, a u šumarskom društvu pako uz uzgajanje strukovni rad, poraditi uz pomoć šumarskog društva, a ponjem i kr. zem. vlade za one svoje posebne službovne probitke, koji prema naravi šumarske službe i posebnog šumarskog zakonarstva u obće, nama se sami od sebe namiču.

Složan i sustavan ovaj naš rad ne bi nitko odsuditi mogao, jer mi ustrojenjem kluba ne bi ni smjeli, ni mogli težiti za kakvim separatizmom, već bi sve svoje djelovanje posvetili lih strukovnom radu i budjenju naše staleške svijesti.

Umoljavam s toga gg. sudrugove ovim putem, da se o tom mom predlogu, odnosno o potrebi našeg posebnog kluba, što skorije izjave. Prihvatimo li u načelu potrebu »kluba«, ne će biti nikakovih poteškoća ostvariti ga. Ne bude li ovaj predlog podesan, neka se daljnjim razpravljanjem pronadje koji ini zgodniji način, kako, da naše nastojanje prema današnjim odnošajima vremena, te po pravdi Boga i ljudi do žudjenog dodje cilja.

J e d a n v l a s t . š u m a r .

Šumarstvo županije požežke u godini 1909.

Napisao Gašo Vac, kr. kot. šumar.

Obćenito.

A) Šumska uprava i šumsko gospodarenje.

Ukupna površina šuma i drvom obrastlih pašnjaka z. z. u županiji požežkoj je 50.819 jutara 1382⁰, a privatnih 116.432 jutara 766⁰, a sveukupna površina 171.325 jutara 323⁰.

Nadzor i upravu u šumama zemljištnih zajednica u upravnim šumskim kotarima: Požega, Kaptol, Kutjevo, Pakrac i Daruvar vodili su kr. kot. šumari, dodijeljeni dotičnim kr. kotarskim oblastima kao šumarsko-tehnički izvjestitelji, dok je u urb. zemljištnoj zajednici upravne općine Cernik vodio upravu i nadzor kontrolni nadšumar gradiške imovne općine u Novoj Gradiški. Četiri kr. šumarije drž. šumske uprave stoje pod nadzorom kr. nadšumarskog šumskog ureda u Vinkovcima, odnosno kr. ug. ministarstva za poljodjelstvo. Osim toga nalaze se u području županije požežke Novogradiška imovna općina i jedan dio Brodske imovne općine, koje stoje pod neposrednim nadzorom kr. zem. vlade.

Vlastelinstvo Pleternica, vlastnost Brodske imovne općine, ima svoju šumsku upravu u Pleternici, odnosno u Vinkovcima.

Drugih posjednika šuma, koji stoje pod javnim nadzorom, imade takodjer, i to: manastir Pakrac i Slavonsko društvo za industriju drva d. d. u Pakracu.

Privatni veći posjednici šuma (vlastela), osim rijetkih izuzetaka, ne imaju za upravu svojih šuma osposobljeno šumarsko osoblje, već kao upravitelje postavljaju strance s ispitom za lugarsko, odnosno pomoćno tehničko osoblje. U tom će se pogledu morati po nadležnim oblastima svestrano poraditi na osnovi § 22. šumskoga zakona.

Manji posjednici šuma gospodare sami sa svojim šumama.

Zemlj. zajednice u bivšem krajiškom području kotara Brod, Nova Gradiška i Novska ne imaju za upravu i nadzor svojih

šuma šumsko-stručnog osoblja t. j. kr. kot. šumara, pa bi to pitanje valjalo što prije riješiti i urediti; jer se ne može dopustiti, da tako znatni narodni imutak bude bez uprave i stručnog nadzora. U tom je predmetu podnio žup. upr. odbor 11. prosinca 1908. pod br. 632. predstavku kr. zem. vladi u smjeru, da bi se kod kr. kotarske oblasti u Novoj Gradiški osnovalo mjesto šumarskog tehničara. Ta predstavka nije jošte riješena.

Posebni dio.

I. Poslovanje kr. župan. šumarskog izvijestitelja.

Na vanjsko službovanje upotrijebio je on samo 36 dana i to s toga, što je početkom listopada obolio, a 17. listopada umro. Do konca god. 1909. vodio je te agende kr. kot. šumar iz Požege. Vanjsko redovno službovanje ticalo se je u glavnom preispitavanja drvosječnih i ogojnih prijedloga za šume područnih zemlj. zajednica, pregledavanja uredskoga poslovanja kr. kot. šumara, izvida sječina, provedenih kulturnih radnja itd.

Upravni je odbor izaslao žup. šum. izvijestitelja, da učini izvide poradi krčenja šuma, nadalje, da pregleda privatne vlastelinske šume, koje podpadaju pod §§. 6. i 7. šum. zakona itd.

Tečajem godine dodijeljena su mu na riješenje 622 spisa, koji su riješeni, nadalje različni spisi na mnijenje, kao i šum. prijavnice na retaksaciju.

Kao predsjednik pribivao je ispitima za lugarsko, odnosno šumsko-tehničko pomoćno osoblje i za nadzirače lova.

II. Poslovanje kr. kot. šumara.

Kr. kot. šumari provodili su svoje poslovanje u područnim kotarima prema propisima provedbene naredbe od 15. srpnja 1895. br. 35.633, k zakonu od 22. siječnja 1894., kojim se uređuje šumarsko-tehnička služba kod političke uprave, dok je samo gospodarenje osnovano na zakonu od 26. ožujka 1894., kojim se uređuje stručna uprava i šumsko gospodarenje u šumama, koje stoje pod osobitim javnim nadzorom.

Ponajglavniji vanjski poslovi bili su: nadzor šuma i kontrola lugarskog osoblja zemlj. zajednica; doznaka gorivog i građevnog drva ovlaštenicima zem. zajednica na osnovi odobrenih drvosječnih prijedloga; provođenje kulturnih radnja na osnovi odobrenih ogojnih prijedloga; radnje za sastav gospodarskih programa ili osnova; procjena hrastovih i bukovih stabala zemlj. zajednica za prodaju; izvidjenje privatnih šuma itd.

Poslovanje u uredovnici ticalo se je rješavanja dodijeljenih spisa, davanja stručnih mnijenja, koja se tiču šumarstva i lovstva, obračunavanja prijavnica, sastavljanja procjenbenih elaborata za prodaju i t. d., vođenja knjiga, zapisnika i očevidnika koje su dužni voditi po § 35. gornje naredbe.

Djelovanje kr. kot. šumara po pojedinim šumsko-upravnim kotarima bilo je sljedeće:

1. Šumsko-upravni kotar Požega.

Površina šuma zem. zajednica iznaša 11.370 jutara 1445⁰. a privatnika 14.073 jutra 900⁰.

Ovlaštenicima zemlj. zajednica dano je u ime gorivne pripadnosti 3381 prostorni metar drva različne vrsti.

Izvršene su predradnje za sastav gospodarskog programa za šumu »Vis« zemlj. zajednice Škenderovci.

Procijenjena su hrastova stabla na pašnjaku zemlj. zajednice Novoselci—Trapari u krajevima »Piskanica« i »Zlokač«.

Dopuštena je bila dražbena prodaja hrastovih stabala i to: u šumi zemlj. zajednice Jakuplije 1711 stabala, procijenjenih na K 63.744, te zemlj. zajednice Ugarci 922 stabla, procijenjena na K 21.269. Dva puta raspisana dražba ostala je bezuspješna.

Za nuzužitak u to vrijeme postignut je utržak od K 96 i K. 3740, ili ukupno K 3836.

Zemlj. zajednici Škenderovci nije dopuštena prodaja hrastovih stabala iz šume »Vis« za nabavu oraće zemlje od vlastelinstva Lučinci, a to s razloga toga, što su stabla u najboljem prirastu, a hrastovo drvo ne ima sada cijene.

Kako spomenuto, na privatne šume otpada površina od 14.073 jutara, za kojih je upravu postavljen jedan propisno osposobljeni šumar, 3 nadlugara i 33 lugara.

Većih sječa u područnim privatnim šumama bilo je kod vlastelinstva Škenderovci i Brestovac, gdje postoje parne pilane i tvornice tankih bukovih daščica t. zv. tavoleta.

Potrošak drva u spomenutim tvornicama iznosio je oko 46.000 m³ godišnje.

2. Šumsko-upravni kotar Kaptol.

Površina šuma zem. zajednica iznaša 7.185 jutara 644□⁰, a privatnika 12.149 jutara 1362□⁰.

Na riješenje dodijeljeno je šumaru 320 spisa.

Na vanjsko službovanje upotrijebljeno je 86 dana.

U ime gorivne pripadnosti ovlaštenika zemlj. zajednica doznačeno je 2760 prostornih metara drva, a za gradjevue potrebe 9.38 m³.

Izvršene su predradnje za sastavak gospodarstvenoga programa za šumu zemlj. zajednice Turnić, te za sastav gospodarske osnove za šume zemlj. zajednice Mitrovac.

U branjevini zemlj. zajednice Treštanovci i Velika osnovani su 4 metra široki prosjeci poradi eventualnog požara.

Na osnovi riješitbe kr. zem. vlade odobrena je dražba od 5385 komada hrastovih stabala u šumi i pašnjaku zemlj. zajednice Toranj s dostalnom svotom od K 69.103. Dostalcem je vlastelinstvo Stražeman, koje je zemlj. zajednici Toranj za tu svotu odstupilo 88 jutara oranice, livada i drvljem obraštenog pašnjaka.

Za prodanu žirovinu i bukviu u šumama i pašnjacima zemlj. zajednica unišlo je K 1650, a za pitomi kesten K 374, ili ukupno K 2024.

Privatni vlasnici šuma (vlastela) ne imaju za upravu i gospodarenje svojih šuma osposobljeno šumarsko osoblje. Kr. kot. oblast u Požegi pozvala je odlukom vlastelinstvo Vetovo i Kaptol, da namjeste osposobljeno šumarsko osoblje u roku

od dva mjeseca. Protiv toga je bio uložen utok, a žup. je upravni odbor odobrio ovu odluku. Predmet se sada nalazi u utočnom stadiju kod zem. vlade.

Upravni je odbor odobrio radni program za sastavak gospodarskih programa za šume zemlj. zajednica Šumanovac, Cerovac, Rajsavac i Granje, te su predradnje provedene.

3. Šumsko-upravni kotar Kutjevo.

Površina šuma zem. zajednica iznaša 8264 jutara 1516⁰, a privatnika 22.864 jutara.

Kr. kot. šumaru dodijeljeno je na riješenje 198 spisa. Za vanjsko uređivanje upotrijebio je 52 dana.

Žiteljima područnih zem. zajednica doznačeno je 2338 m³ ogrievnog drva, a za gradnju 57 m³.

Velikih prodaja nije bilo. Na šumskim nuzužiticima unišilo je 3148 K. Prodaju od ukupno 2300 hrastovih stabala zatražile su zem. zajednice Gradište, Duboka i Latinovac.

Na sastavku gospodarstvenih osnova nije se ništa radilo.

4. Šumsko-upravni kotar Pakrac,

Površina šuma zemljištnih zajednica iznaša 9149 jutara 997⁰, a privatnika 30.326 jutara 1680⁰.

Na riješenje dodijeljena su kr. kot. šumaru 572 spisa, a za vanjsko službovanje upotrijebljena su 102 dana.

Na osnovi odobrenoga drvosječnog prijedloga doznačena su ovlaštenicima zemlj. zajednica 3902 prostorna metra gorivog drva, a pored toga dobivali su ovlaštenici sa svojih pašnjaka potriebni prut za ogradu i kolje, što se sjeklo na odredjeni uredovni dan uz kontrolu lugara.

Na osnovi naredbe kr. zem. vlade, odjela za unut. poslove učinjena je procjena od 2018 hrastovih stabala namjenjenih prodaji u šumi zemlj. zajednice Španovica.

Temeljem naredbe iste kr. zem. vlade bila je po dvaputa održana dražba 926 hrastovih stabala u šumi zemlj. zajednice Španovica i 926 hrastovih stabala zemlj. zajednice Dereza, no svagda bez uspjeha, jer nije stigla ni jedna ponuda.

Na odobrenje predložena je gospodarstvena osnova za šumu i pašnjak zemlj. zajednice Poljana.

Preduzete su predradnje za sastav gospodarstvene osnove zemlj. zajednice Gaj.

Na zahtjev zemlj. zajednice Batinjani učinjena je reambulacija medja njezine visoke šume.

Na šumsko gospodarstvo onih zem. zajednica, koje se nalaze u području bivše vojne krajine u upravnoj općini Čaglic, nije se moglo bitno utjecati, jer one nijesu ukotarene, pa im gospodarstvo vode njihovi odbori.

Kod vlastelinstva Pakrac—Buč—Kamensko vodi upravu jedan nadšumar s tri sreska šumara i još jednim šumarskim činovnikom. Žup. upr. odbor, dotično kr. zem. vlada dopustila je eksploataciju šuma vlastelinstva Pakrac—Buč—Kamensko na površini od 2387 jutara u razdoblju od 10 godina na planini „Psunj“ siječom stare bukove sastojine po načelima „oprezne oplodne sječe“.

Podjedno bijaše određeno, da se gospodarska osnova predloži do konca siječnja 1910., nu to nije učinjeno.

(Svršit će se).

LISTAK.

Osobne vijesti.

Umro. Dne 4. kolovoza t. g. umro je u Bjelovaru nakon duge i teške bolesti **Martin Španić**, protustavnik gjurgjevačke imovne općine u 64. godini života.

Pokojnik se je rodio 9. ožujka 1847. u Novigradu. Osim pučke škole polazio je kroz 2 godine trogodišnji tečaj opstojale vojničke kadetske škole u Bjelovaru, a godine 1869. položio je s odlikom niži šumarski t. j. lugarski ispit. Počeo je kao lugar kod postojale c. kr. gjurgjevačke pukovnije i to 28. veljače 1869. Na Novu godinu 1872. premješten je u istom svojstvu k. ces. kr. šumskom uredu u Bjelovaru, gdje je na 15. studena 1873. postao nadlugarom, te gdje je mnogo bio upotrebljavan kod računovodstva. Prigodom ustrojenja gjurgjevačke imovne općine je uslied zaključka njezinoga zastupstva, po kr. zem. vladi, odjelu za unut. poslove dekretom od 17. kolovoza 1874. broj 13.785 imenovan protustavnikom u X. činov. razredu, a dekretom iste od 27. ožujka 1909. broj 4764. imenovan je protustavnikom u IX. činovnom razredu.

Pokojni Španić bio je u i izvan službe vanredno čestit, a u službi vanredno marljiv. Oplakuje ga supruga sa dvie kćeri i dva sina, od kojih je jedan općinski liečnik u Pitomači.

„Slava mu!“

Knjištvo.

Hand- und Lehrbuch der niederen Geodäsie, hugründet von Friedrich Hartner, weiland Professor an der k. k. tehnschen Hochschule in Wien, fortgeselzt von Hofrath Josef Wastler, weiland Professor an der k. k. technischen Hochschule in Graz, und in 10. Auflage umgearbeitet und erweitert von Eduard Doležal o. ö. Professor an der k. k. technischen Hochschule in Wien. 2. svezka sa tablama i slikama u tekstu. 1910. Beč, naklada od L. W. Seidel u. Sohn c. i kr. dvorska knjižara. — Ova koli za učeće, toli i za u praksi stojeće tehničare izvrstna knjiga preporuča se takodjer i šumarima, a naročito onima, koji se u opsežnijoj mjeri have mjeračinom, ili koji svoje dosadanje znanje u mjeračini žele produbiti i usavršiti.

Borošićev hrv. šumar. — lovački kalendar za g. 1911. Savezno sa viesticom, koja je bila priložena k broju 4. o. l., te kojom sam cienjenim čitaocima javio, da sam preuzeo uredništvo spomenutoga kalendara, javljam da sam počeo sa uređivanjem toga kalendara za god. 1911. Pošto bi pri tomu rado uvažiti opravdane želje i primjetbe gg. sudrugova šumara, to se na njih obračam sa molbom, da bi mi iste izvolili čim prije priopćiti. Podjedno molim uljudno sve predstojnike raznih šum. ureda da bi mi blagohotno izvolili priopćiti promjene, koje su prema prošloj godini nastale u statusu njihovog šumarskog i lugar. osoblja, a gg. župan. šumar. nadzornike molim, da bi mi te promjene izvolili priopćiti glede zem. zajednica i raznih manjih privatnih šumoposjednika.

Ja ću pako nastojati da taj kalendar, koji je bio vanredno obljubljen i mnogo upotrebljavan po šumar. i lugar. osoblju, nadopunim naročito prema potrebi prakse.

Veličina, oprema i cijena ostati će nepromjenjena kao do sada.

A. Kern, kr. zem. šum. nadzornik.

Ozbiljna pogibelj opstanku naših hrastika od gljivice nametnice (parazita) „*Oidium quercinum croaticum*“ ili „*Erisphe quercina croaticae*“, te ustuk proti istoj. Pod tim naslovom je g. šumar „N. Pleša-Kosinjčević“ netom izdao brošuricu o tom veoma aktuelnom pitanju

Sadržaj knjižice je sljedeći: I. Općenito o pojavu „hrastove medljike“. II. „Hrastova medljika“ sa biljoslovnoga (botaničkoga) gledišta, kada se je uopće pojavila, po kojim krajevima Europe, na kojim vrstima drveća, dosadanje vijesti o tome. III. Oštećenje hrastovih sastojina po zareznicima kao glavni preduvjet za napadaj po „hrastovoj medljici“ i njezino pogubno djelovanje za napadnute stabalne česti i stabla sama. IV. Dalnji razlozi napadaju raznih bolesti uopće, a „medljike“ napose na šumsko drveće, te ključ za obranu proti napadaju bolesti. V. Šumogojstveni zahtjevi kao ustuk proti napadaju od zaraznih bolesti uopće, a „medljike“ napose na hrastove i druge sastojine. Uzgoj mješovitih šuma pogotovo sa srednjim uzgojem osobito se preporuča. Dužnost, utjecaj i pripomoć državne vlasti na obranu šumâ. VI. Naposebne

mjere i obranbena sredstva za uništenje i daljnje širenje „hrastove medljike“. VII. Još jedna vrst daleko manje štetne „medljike“, prouzročene po zareznici „ušencima-aphidae“. — Zaključak članka i opaska.

Cijena brošure bez poštarine je 40 filira, a naručuje se kod „Hrvatskog katoličkog tiskovnog društva“ u Zagrebu, Kaptol broj 27. Polovica čistoga prihoda određena je kao prinos „Zakladi za uzgoj djece šumarskih činovnika u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji“.

Obzirom na tu humanitarnu svrhu, te osobitu šumogojstvenu važnost same rasprave, preporučamo ju najtoplije osobitoj pažnji gg. šumara.

Različite vesti.

Ovogodišnja glavna skupština hrv.-slav. šumar. društva odgodjena je na 25. rujna t. g. — vidi o tomu Lug. viestnik.

Sa kr. šumarske akademije. U prošlom (ovogodišnjem) ljetnom semestru bilo je upisano na kr. šum. akademiji 47 slušača. Od ovih bilo ih je iz kraljevine Hrvatske i Slavonije 37, iz Ugarske 1, iz Poljske 1, iz Srbije 1 i iz carevine Bugarske 7.

Prema godištima bilo ih je upisano u II. semestru 12, u IV. semestru 15, u VI. semestru 8 i u VIII. semestru 12. Na koncu semestra se je od ovih posljednjih podvrglo ispitu u ljetnom roku njih deset, te su svi na ispitu uspjeli i absolutorije podigli.

Izlet slušača kr. šumarske akademije u Beč. Pod vodstvom g. prof. Fr. Ž. Kesterčaneka i kr. šumar. pristac Dr. Gjura Nenadića, koji je u prošlom ljetnom semestru zamjenjivao oboljelog profesora Ivana Partaša, odputilo se je u prvoj polovici mjeseca srpnja o. g. oko 13 slušača VI. i VIII. semestra u Beč, da vide i prouče tamošnju prvu svjetsku lovačku izložbu. U svemu je vrijeme boravka u Beču trajalo 4 dana, te su kroz to vrijeme izletnici imali priliku, gledajući sa sviju strana svijeta sabrane izložke, dobiti mnogo pobuda, kako da se i kod nas prilike lova poprave i usavrše, među inim i u smjeru, da on u nas bude što veći izvor materijalnog dobra za naš narod, što je posve moguće, jer su prilike naše domovine zato veoma podesne. Mi za to gojimo živu nadu, da će budući naši mladi šumari, kad stupe u praksu, okoristiti se sa vidjenim i primjeniv vidjeno na veoma povoljne prilike svoje otačbine, živo poraditi na tomu kod nas još uvijek dovoljno neobradjenom polju tako, te će lov uz zabavu za bogataša, donjeti i siromaku, obrtniku, industrijalcu i dr. onu narodno-gospodarstvenu korist, koju danas donša u mnogim naprednim zemljama.

Na većinu izletnika nije carska i kraljevska prijestolnica Beč ovoga puta djelovala onako udivljujuće, kako ona djeluje na čovjeka, koji prvi puta stupa nogom na tlo toga ponosnoga grada, a to zato ne, jer su s malom iznimkom svi slušači bili nekadanji „emigranti“, koji su za još nedavne emigracije sa zagrebačke univerze bili upisani na ces. i kr. visokoj školi za kulturu tla u Beču i upoznali se s prilikama grada Beča.

Dr. N

Izvršivanje šumske paše može pod okolnostima biti šumsko-uzgojna mjera. Ravnatelj dobara Karlo Hanabberger raspravlajući o troškovima čišćenja u kulturama i pročišćivanja u mladcima na domenama Waid-

hofen na Y. piše u „Blätter aus dem Walde“ medju inim sljedeće: „U svrhu smanjenja ovih troškova, koji šumsko kućanstvo dosta znatno terete, jest u njekim slučajevima shodno. u takove šumske predjele i kulture, u kojima se prema iskustvu u većoj mjeri pojavljuje bijelo drveće, kroz nekoliko godina utjeravati umjereni broj manjega blaga. Time će se prepriječiti porast trave, a pošto blago osobito rado obgrizava mladice bijeloga drveća, to ovo ne može prerasti i zagušiti crnogorični mladik. Šteta, koju blago, ako je utjeravano samo u primjerenom broju, gaženjem i obgrizavanjem nanaša crnogorici, je u pravilu veoma neznatna, te se u velikoj mjeri nadoknadjuje prištednjom na troškovima za izsjecanje bijeloga drveća i uplatom pašarije, koja se plaća po komadu utjeranoga blaga. Prema mnogostranom iskustvu iz prakse u planinama, nije umjereni ugon po broju, vrsti i starosti ustanovljenoga blaga, u stalno određeno doba godine u za to prikladne sastojine, sasvim i bezuvjetno za baciti, kako se je to u šumarskom svijetu do sada rado činilo. Takav naime ugon u pravo doba i u prava mjesta, dopustiv i osnovan je sa šumarskoga i lovskoga, a ne manje i sa financialnoga te narodno gospodarskoga gledišta“.

Ovo dakako može vriediti samo za čiste četinjave kulture i mladice, kojih mi ali u Hrvatskoj malo imamo, nu i u tim rietkim slučajevima neće biti na odmet učiniti u spomenutom smjeru pokus. Pri tomu stečeno iskustvo trebalo bi dakako objelodaniti u ovom našem listu, da za njega uzmognu saznati i širi šumarski krugovi.

Geološka karta. Troškom kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, izašla je od dvorskog savjetnika i kr. javnog i redovitog sveučilišnog profesora dra. D. Gorjanovića-Krambergera izradjena i tumačećim tekstom providjena geološka karta predjela Medak—Sv. Roka.

Ova, kao i već prije izašle karte dobivaju se zajedno sa tekstom uz cieniu od K 6 po komadu kod ravnateljstva pomoćnih ureda spomenutoga vladinoga odjela.

Stručno-naučnu ekskurziju poduzeli su uz podporu kr. zem. vlade, na 6. lipnja i sljedećih dana t. g. slušatelji VI. i VIII. tečaja kr. šumarske akademije u Zagrebu, pod vodstvom kr. profesora g. Franje X. Kersterčaneka.

Svrha ove ekskurzije je bila, vidjeti uzorne šume povjerbinskoga dobra obitelji preuzv. g. dra. Teodora grofa Pejačevića u Našicama i njekih obližnjih većih šumsko-industrijalnih poduzeća.

Visoka škola za šumarstvo i gospodarstvo. Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo, kao središnja zadruga prihvatila je na svojoj dne 30. lipnja t. g. u Zagrebu obdržavanoj glavnoj skupštini, sljedeću rezoluciju:

Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo, kao središnja zadruga zaključuje u svojoj glavnoj skupštini od 30. lipnja 1910. kao pozvano predstavništvo gospodarskih interesa u zemlji i savjetujući organ kr. zem. vlade, da se zamoli visoki sabor i kr. zem. vlada, da kao jedan od najnužnijih preduvjeta za razvitak gospodarstva, ustroji jednu visoku školu za gospodarstvo, te da u tu svrhu ukine sadanje više gospodarsko učilište u Križevcima i da uredi gospodarski študij, spojen sa

šumarskom akademijom u Zagrebu, u novu visoku školu za gospodarstvo i šumarstvo.

Ovaj zaključak stvoren je:

1. jer se time udovoljuje potrebi zemlje za odgoj vrstnih i svojoj zadaći dorašlih gospodara;

2. jer je ovim načinom omogućena provedba ove potrebe u okviru sadanjih zem. sredstava.

3. jer će se time premjestiti u Zagreb oni zavodi, t. j. postaja za iztraživanje sjemenja, bakteorološki zavod i agrikulturno-kemijski zavod, koji su po gospodarstvo veoma potrebni, ali radi toga, što su u Križevcima, stoje gospodarskome društvu i zem. gospodarskoj upravi iz ruke.

4. jer će se time stvoriti jedna visoko-gospodarstvena i šumarska škola, koja će biti dobro posjećena i uvažena ne samo u našoj zemlji, već i u inozemstvu“.

Kako je poznato šumarska je akademija u Zagrebu već dugi niz godina „prislonjena“ uz mudroslovni fakultet sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu. Sa svijuh strana se uvidja da je taj provizorij na štetu akademije i njezinih apsolvenata, kojima se ne priznaje ravnopravnost sa apsolventima šumar.-rudarske akademije u Ščavnici i onima visoke škole za kulturu tla u Beču, i da se ona mora čim prije zakonom i to definitivno urediti. Kako da se uredi, o tomu ima raznih predloga i načina. Jedan bi bio, da se šumarstvo utielovi mudroslovnom fakultetu na sveučilištu, drugi da se za šumarstvo u zajednici sa tehnikom ili gospodarstvom osnuje na sveučilištu posebni fakultet, treći da se za šumarstvo i tehniku zajedno ustroji posebna samostalna visoka škola, a četvrti je sadržan u spomenutoj rezoluciji.

Prihvatio se kojigod od tih predloga, moći će šumare potpunoma zadovoljiti i biti će to pitanje potpunoma riješeno samo onda, bade li uređenje definitivno i bude li ta buduća visoka škola imala sva prava jedne visoke škole, medju koje spada i pravo podjeljivanja najviše akademske časti „doktorata“.

Izjednačenje zagrebačke šumarske akademije sa onom u Ščavnici.

Na 21. lipnja t. g. održali su slušači zagrebačke šumarske akademije skupštinu, na kojoj je više govornika istaklo anomaliju, da apsolventi zagrebačke akademije ne mogu poput apsolvenata drugih struka našega sveučilišta, biti primljeni u zajedničku državnu službu. Obzirom na to, je nakon kratke debate prihvaćen i na hrvatsku delegaciju na zajedničkom državnom saboru u Budimpešti odaslan sljedeći brzojav:

„Predsjedništvo hrvatske delegacije, Budimpešta. Šumarski akademičari obraćaju se sa svoje skupštine na Vas sa molbom, da poradite za izjednačenje zagrebačke šumarske akademije sa onom u Ščavnici i da se apsolventima naše akademije osigura pristup u službu državne šumske uprave u Hrvatskoj i Slavoniji. — Za šumarske akademičare P. Škrljac, predsjednik.“

Kako čujemo stupilo je pitanje o priznanju reciprociteta zagrebačke šumar. akademije sa onom u Ščavnici, u odlučan i po našu akademiju povoljan štadij — i to usljed živog zauzimanja vlade preuzvišenoga gospodina bana Dr. Nikole pl Tomašića.

Kr. hrv.-slav. zem. agrikulturno-kemijski zavod. — Iz izvještaja kr. višeg gospodarskog učilišta u Križevcima vadimo slijedeće: U zavodu se je kao i prijašnjih godina radilo u dva smijera: obavljanjem analiza dijelom u javne, a dijelom u privatne svrhe, vršio je zavod kontrolni posao agrikulturno-kemijske postaje, a specijalnim istraživanjima nastojalo se postepeno objašnjivati pojedina znanstvena pitanja, koja zasijecaju u gospodarski život i napredak Hrvatske i Slavonije.

Kontrolni rad zavoda protezao se je u prošloj školskoj godini najvećim dijelom na dobavu umjetnih gnojiva, te se u tom pogledu opaža hvalevrijedan, makar još jako polagani napredak u toliko, da ne samo veća gospodarstva i gospodarska udruženja, već i privatnici uvidjaju korist kontrolnih analiza i te analize traže.

Znanstveni rad sastojao se je poglavito u proučavanju domaćih gospodarskih produkata kao: Vina, mlijeka, kruha, šljivovice i t. d.

Zavod je prošle jeseni po nalogu kr. zem. vlade i sa njenom potporom pokupio i istražio uzorke notorno naravnih vina iz ovih vinogorja: Pakrac, Ludbreg, Virovitica, Varaždin, Slatina i Kalnik. Rezultati tih istraživanja čine jedan odsjek vinske statistike, kojom se ovaj zavod do sada specijalno bavio.

Kako međutim radi ustrojenja kr. zem. oenološkog zavoda u Zagrebu ovaj rad nije više jedino na brizi kr. zem. agr.-kem. zavoda, započeta su znanstvena istraživanja i na drugim poljima.

Tako je zavod počeo proljetos provoditi statistiku mlijeka na gospodarstvu kr. viš. gosp. učilišta, kako je to uobičajeno u inozemstvu na mnogim gospodarstvima spojenim sa gosp. školama. Svako četrnaest dana obavljaju se t. zv. pokusna dojenja. Kod toga se ne opredjeljuje samo količina produciranog mlijeka kod svake pojedine krave u 24 sata, već i sadržaj njegov na masti. Poznato je, da se u najnovije doba cijeni mlijeko ne samo s obzirom na kvantitet već i na sadržaj masti, kao najskupocijenijoj sastavini njegovoj. Ta statistika mlijeka biti će od interesa i s toga, što će se moći na taj način usporediti kvalitet mlijeka importiranih pasmina sa mlijekom njihovih rodjaka u domovini im. Zavod kani tu statistiku s vremenom proširiti i na druga gospodarstva.

Nadalje se u zavodu proučava kemijski sastav i hraniva vrijednost kruha, kakovim se hrani seljak u Hrvatskoj i Slavoniji. Rezultati ovih radnja biti će interesantni s obzirom na blagostanje našega seljaka, a biti će doskora publicirani.

Zatim se je u najnovije doba započelo istraživanjem hrvatske šljivovice u svrhu, da se odredi njen posebni značaj i da se nadje način, kako bi se njeno patvaranje moglo konstatirati. Predhodni pokusi biti će nadopunjeni, dok se uzmogne nabaviti potrebni materijal, koji bi omogućio istraživanje ovoga važnog pitanja, važnoga tim više, što je karakterizacija prave hrvatske šljivovice u znanstvenoj literaturi gotovo sasvim neobrađena.

U zavodu obavljaju se još i neka istraživanja čisto teoretske naravi iz biljne kemije.

Zavod za sad još nema vlastitih pokusnih polja; međutim on suradjuje sa bilinogojstvenim pokušalištem na kr. višem gospodarskom

učilištu, te se u njemu obavljaju sve analize, koje su za te pokuse potrebne.

U razdoblju od 1. kolovoza 1909. do 31. srpnja 1910. izradjene su 384 analize, od toga 208 znanstvenih, a ostale na zahtjev vlade, oblasti i privatnika.

Novi način dobivanja drvene žeste (alkohola). U stručnom listu: „Oesterreichische Forst- und Jagd-Zeitung“ od 17. prosinca pr. g. br. 1407. izašao je od pisca S. pod gornjim naslovom članak, koji je u prevodu izašao u jednom našem političkom dnevnom listu, pak jer sam uvjeren, da će zanimati čitaoce ovoga lista, napose industrijalce, to ga obzirom na to i jer ga držim vrlo važnim i za našu domaću gospodarsku i drvenu industriju, dozvolom uredništva toga lista u izvadku donášam.

Njeki američanski inženir John M. Even, upravitelj jednoga društva za visoke gradnje, pronašao je novi način dobivanja drvene žeste iz raznih drvnih otpadaka kao: pilotine, strugotine iza blanje, okrajaka i slično, a ta je žesta čišća, nego li ona, što se dobiva iz žita i t. d. — I sami proizvodni troškovi su za 40 postotaka manji, nego li kod dosadašnjega dobivanja žeste.

Društvo „Standard Alcohol Company“, koje na ime „Malcolm F. Ewen i George H. Tomlinson“ glaseći patent tu novu drvenu žestu unovčuje, pretvara u drvu nalazeće se škrobne sastojine u šećer, poslije čega se dobiveni proizvod dalje priređuje.

Pilotina, strugotine blanjom, okrajci, u kratko razpoloživi drvni otpadci svake vrsti i oblika, stave se u veliki kovni cilindar t. zv. digester, od kojega je unutarnja strana obložena sa ciglama, da ga štite proti izjedanju kiselina, koje se pri priredbi rabe. Dok se taj šuplji, ali dobro zatvoreni valjak neprestano vrti, dovode se u isti posebnim načinom sumporna kiselina i para. Dok sada sumporna kiselina kemički djeluje na škrobne sastojine drva, to vođena para prouzročuje, da se sastavine terpentina i smole pretvaraju u paru.

Na koncu se kiseline i pare odvedu u vodu, koja suviše kiseline upije, dočim terpentin predje u rastopivo stanje. Iz digestera prevede se tako dobiveni i priredjeni proizvod u posebna odjeđenja (stanice), t. zv. difuzne baterije, gdje bude čistom vodom opran, pa se tim izpiranjem dobije rastopina, koja sve više šećera imade, te koja se sa vapnenim pridodatkom neutralizira radi toga, da se predbježno vrijenje zapriječi, te najzad se izsisu (prelije) u velike bačve, u kojima se pusti sleći. Kada se je ta tekućina slegla, tada se prelije (sa sisaljka) u bačve za vrijenje, pomješa sa kvascem, sličnim sa pivnim, i tako vrijenje otpočne.

Dalnji postupak ili priredba iza toga vrijenja tekućine isti je kao što su i poznate metode dobivanja žeste.

Obistini li se ta vijest o dobroti i jeftinoći na spomenuti način dobivene drvene žeste, to onda znači golemi napredak na mnogim područjima.

Prije svega bi se mnoge tisuće hektolitara žita, koje se za proizvodnju žeste potroše, za prehranu upotriebile, pošto bi jeftina drvena žesta svakoga takmaka iz polja nadjačala. Dalje bi mnoge industrije ta-

kovu žestu rabile, dok sada rabe druga sredstva. Tako bi se n. pr. najviše gazolin-motorâ bez velikih promjena za pogon sa žestom dalo napraviti.

U prvom ali redu bi se pomoglo drvnoj industriji, koja bi bila u stanju bez velikih troškova svoje malo vrijedne drvene otpadke za dobro plaćenu žestu upotrebiti. Tako bi jedna pi'ana, koja dnevno 100 tona otpadaka odbacuje, mogla iz istih proizvesti 5—6 hektolitara drvene žeste, uslied koje proizvodnje bi ti otpadci samo malo izgubili na vrijednosti za obični ogriev.

Osim toga se kod takove proizvodnje žeste iz četinjastoga drveća nuzgredno dobiva još i smola, koja se u razne svrhe rabi.

Želio bi, da bi se i u kolu naših gospodara i industrijalaca našao i naš koji John Ewen, te nam uspjehe svojega pokusa priopćio za prevrat na bolje i naše zaostale industrije. N. P. Kosinjković.

Broj 6088 ex 1910.

Oglas jeftimbe.

Na temelju naredbe kr. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove od 3. augusta 1910. broj 43.631. obdržavati će se kod gospodarstvenog ureda petrovaradinske imovne općine u Mitrovici na dan 19. septembra 1910. u 10 sati prije podne javna pismena jeftimba za dobavu ogrjevnih drva kroz tri naredne godine, i t o g o d i š n j e 39.811 p r o s t o r n i h m e t a r a.

Od gore naznačene količine ogrjeva imade se staviti na: obali Save kod Lačarka ili na željezničkoj

stanici u Mitrovici.....	7.321	prostornih metara
na obati Dunava na Starih Banovaca	13.366	" "
na obali Dunava kod Belegiša.....	2.750	" "
na obali Dunava ko Starog Slankamena	9.154	" "
na obali Dunava kod Surduka	2.508	" "
na obali Dunava u blizini sela Beške.....	4.712	" "

Ukupno... 39.811 prostornih metara.

1. Gore naznačenu količinu ogrjeva može petrovaradinska imovna općina bez obzira na skladište prema potrebi svake godine za količinu do 20% povisiti ili sniziti, koja će se promjena dostalcu svaki puta pravodobno priopćiti.

2. Naprijed naznačenu količinu ogrjeva, odnosno modificiranu prema tački 1- imade dostalac petrovaradinskoj imovnoj općini predati svake godine do konca aprila. dakle do konca mjeseca aprila godine 1911, 1912. i 1913.

3. Drva mogu biti grabova, bukova, jasenova, brestova i hrastova.

4. Svaki metrički hvat imade biti 2 metra i 15 cm visoko složen i 2 metra dug, a ima se sastojati od 66% cjepanica i 34% oblica. Cjepanice i oblice imaju biti na oba kraja piljene i 1 metar duge.

Pojedini redovi moraju biti najmanje 20 metara dugi, a samo tamo, gdje prostorije skladišta to ne dozvoljavaju, mogu biti 10 metara dugi, te tako složeni, da se medju njimi prolaziti može.

5. Vrlo kvrgava (gulava) sa kvrgama preko 20 cm debelim, kao i takova drva, koja su duže vremena na skladištu ležala i sa kojih je već kora opala, — ne primaju se

6. Cjepanice moraju biti iz zdravog drveta, te medju istim smije biti najviše 15% cjepanica sa $\frac{1}{3}$ svog objama natrulog drva. — One se sastoje iz trobridnih ili na pol razcijepanih komada, — prve sa cjepanom širinom od najmanje 12 do 16 cm, te debljinom od 9 do 13 cm, a druge sa 13 do 18 cm. raskalanom širinom. — Sve grane moraju biti glatko odsječene. — Grbavi komadi, koji su na uštrb kod slaganja, — izključeni su.

Oblice moraju biti sasvim zdrave, te imati najmanje 8 cm promjera na tanjem kraju.

7. Propisno biljegovane ponude uzet će se u raspravu samo u tom slučaju, ako budu na označeni dan jeftimbe do 10 sati prije podne predane kod gospodarstvenog ureda petrovaradinske imovne općine u Mitrovici i ako im se priloži 5% u ime vadiuma od one svote, za koju svotu nudioc drva prodati kani.

Ujedno imade biti u ponudi tačno naznačena cijena 1 prostornog metra, cjepanica i oblica i to ili poprečno za sva skladišta, ili za svako skladište pojedince.

8. Ponude mogu glasiti na cijelu množinu raspisanog ogrjeva ili na pojedine partije, stavljena na pojedina skladišta.

9. U ponudi treba izrično navedeno biti, da su nudiocu svi jeftimbeni uvjeti, koje može pobliže kod gospodarstvenog ureda u Mitrovici uviditi, — dobro poznati i da na iste bez svakoga prigovora pristaje.

10. Pristojbu za skladište imade platiti sam dostalac.

11. Gospodarstveni odbor petrovaradinske imovne općine pridržaje si pravo, da ne prihvati ni jedne ponude, ako bi iste po imovnu općinu nepovoljne bile.

12. Sa dostalcem sklopiti će se posebni dobavni ugovor, koji veže dostalca od dana jeftimbe, a petrovaradinsku imovnu općinu od dana potvrde po kr. zemaljskoj vladi.

13. Nakon obavjesti dostalca, da je njegova ponuda prihvaćena, imati će isti u roku od 14 dana povisiti svoj vadium na 10% od dostalne svote u ime jamčevine.

14. Dostalac dužan je od dostalne svote 0.2% uplatiti u blagajnu gospodarstvenog ureda, u korist uzgojne zaklade za djecu šumarskih činovnika.

15. Za svaku nedelju zakašnjenja predaje ogrjeva, platiti će dostalac imovnoj općini globu od 100 kruna.

16. Sve biljegovne i ine pristojbe skopčane sa ovim ugovorom, imade dostalac namiriti.

17. U slučaju kakove parbe, podvrgavaju se petrovaradinska imovna općina i dostalac bez obzira na visinu svote, pravorijeku kr. kotarskog suda u Mitrovici.

Gospodarstveni ured petrovaradinske imovne općine.

U Mitrovici dne 9. augusta 1910.

Broj 4075—1910.

Natječaj.

U području podpisanog kr. nadšumarskog ureda imati će se popuniti jedno mjesto šumarskog podčinovnika II. razreda (lugara).

Sa ovim mjestom skopčana je godišnja plaća od 600 K. osobni doplatak godišnje 100 K, te sistemizovana nuzgredna beriva.

Koji se natjecati žele dužni su izpravama dokazati:

1. da su vladanja neporočna,
2. da su prevalili 24 godinu života svoga,
3. da su dobrim uspjehom položili lugarski izpit,
4. da su vješti službenom jeziku u govoru i pismu,
5. da uz podpunu duševnu i tjelesnu snagu bezpogriješno govore, vide i čuju, i to po kotarskom ili domobranskom liječniku izdanom svjedodžbom.

Gornjim izpravama obložene vlastoručno pisane molbenice imaju se najkasnije do 30. rujna 1910. ovom kr. nadšumarskom uredu predložiti.

U Vinkovcima dne 16. kolovoza 1910.

Kr. nadšumarski ured.

Br. 6138 ex 1910.

Oglas dražbe.

Kod podpisanog kr. šumarskog ravnateljstva prodavati će se dne 14. rujna 1910. u 11 sati prije podne lih putem pismenih ponuda u sekc. 102 prediela Mali Rastovac sjek. br. II. kr. šumarije u Ivanovu selu konsignirana hrastova, bukova i ina stabla sa kub. sadržajem od 180 m³ hrastovog, 21.010 m³ bukovog i inog drva i izključnom cijenom od dvadeset i devet hiljada stodvadeset i jedna kruna.

Poblži dražbeni i ugovoreni uvjeti mogu se ugledati kod podpisanog kr. šumarskog ravnateljstva i kod šumarije u Ivanovuselu, na zahtjev će se i poštom dostaviti.

U Zagrebu u mjesecu kolovoza 1910.

Kr. šumarsko ravnateljstvo.

Br. 47.731 ex 1910.

Oglas.

Kr. hrv. slav. dalm. zem. vlada, odjel za unutarnje poslove oglašuje ovim, da će se u smislu naredbe od 26. lipnja 1907. broj 17.010 državni izpit osposobljujući, za samostalno vođenje šumskog gospodarstva, obdržavati dne 24. i sljedećih dana mjeseca listopada 1910. u „Šumarskom domu“ u Zagrebu.

U Zagrebu, dne 20. kolovoza 1910.

**Kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlada,
odjel za unutarnje poslove.**

Broj 47.465. ex 1910.

Natječaj.

Na mudroslovnom fakultetu kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu, imaju se početkom naukovne godine 1910./11. popuniti slijedeći štipendiji za slušatelje šumarstva:

A. Jedan štipendij iz zemaljskih sredstava sa 600 kruna.

B. Jedan štipendij upravne obćine Čabar s njezinim područjem, kako je obstojalo godine 1860 sa 800 kruna.

Pravo na štipendij pod A. imaju u obće pripadnici Hrvatske i Slavonije, a na štipendij pod B. ponajprije pripadnici upravnih obćina Čabar, Gerovo, Plešci i Prezid, a iza ovih pripadnici kraljevina Hrvatske i Slavonije.

Molbenice, upravljene na kr. zemaljsku vladu, odjel za unutarnje poslove, imaju se podnijeti najkasnije do 15. rujna 1910, te obložiti ovimi prilozi:

1. Domovnicom.

2. Svjedočbom o imućvenom stanju molitelja i njegovih roditelja, koja nesmije biti starija od jedne godine.

3. Svjedočbom o ispitu zrelosti srednjeg učilišta (gimnazije, realne gimnazije), odnosno svjedočbom o položenom zadnjem ispitu na kojoj visokoj školi.

4. Liječničkom svjedočbom o potpunom zdravlju i sposobnosti molitelja za šumarsku struku

Kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove.

U Zagrebu, 12. kolovoza 1910.

Broj 36.931 ex 1910.

VII.—A.

Oglas.

Za pojedina lovišta kr. drž. šumarskih ureda u Orsovi, Bustyahazi, Totsovaru i na Sušaku, kr. drž. nadšumarskih ureda u Ungvaru, Lippa i Liptoujvaru te kr. drž. šumarskih ravnateljstva u Maramaroszigetu, Lugosu i u Zagrebu izdavati će se lovne doznačnice vrhu za postrijeljanje u tekućoj lovnoj sezoni opredjeljenih jelena, divokoza, srnjaka, medjeda, divljih svinja, u istom redu, u kojem budu toodnosne ustmene ili pismene prijave podnešene i to: na jelene i srnjake do 15. rujna, na divokoze, divlje svinje i medjede pako do 15. listopada t. g.

Doznačnice glasiti će na po predstojnicima dotičnih šumarskih oblasti unapred odredjene lovne dane i predjele, ter će se izdavati samo uz uplatu propisanih pristojba.

Poblži uvjeti mogu se kod dotičnih šumarskih oblasti uviditi.

U Budimpešti, dne 14. lipnja 1910.

Kr. ug. ministar za poljodjelstvo.

Uredjuje kr. šum. nadzornik Ante Kern. Tiskara C. Albrecht, Zagreb.

KUPUJEM ŽIVE MLADE IZRASLE UŠARE (SOVE) SA
ŽUTIM OČIMA, TE ŽIVE MLADE „MEDJEDE“ U
SVAKO DOBA.

D. REBIĆ, SISAK.

Broj $\frac{80.759}{I, B-3}$ ex 1910

Dražba hrastovih stabala. Kod kr. šumarskog ravnateljstva u Zagrebu obdržavati će se dne 7. listopada 1910. u 11 sati pr. p. dražba glede prodaje u sjekorodima III. i IV. kr. šumarije u Draganju na površini od po prilici 1182 kat. rali nalazećih se 8578 hrastovih te 33.880 bukovih, grabovih i inih stabala javna pismena ponudbena rasprava. Isključna cijena iznosi 932.558 K.

Obćeniti dražbeni i poblizi ugovoreni uvjeti mogu se uviditi kod šumarskog odjela I. B—3. kr. ug. ministarstva za poljodjelstvo u Budimpešti, V. Zoltán-utca 16. sz. III. emelet; kod kr. šumarskog ravnateljstva u Zagrebu i kod kr. šumarije u Draganju, a na zahtjev mogu se i poštom priposlati.

Kr. ug. ministar za poljodjelstvo.

Dopisnica uredništva.

P. n. g. J. Š. u P. — Reklamirani broj 7. i 8. poslali smo Vam odma.

Sl. gosp. uredu u P. — Zahvaljujemo na pripisanom, upotrebiti ćemo za slijedeći broj.

P. n. gg. V. B. u P.; B. H. u N. G. i P. P. u O. — Zahvaljujemo na pripisanom, upotrebiti ćemo za slijedeći broj, a preporučamo se i za buduće.

SADRŽAJ.

Strana

Razvoj i praktični ciljevi šum. estetike. Od Dr. Ljudevita Dimitza. Preveo i popratio N. Pleša-Kosinjković, šumar. (Svršetak)	321—337
Koji su uzroci izčežavanja domaćih šumara u privatnim službama i kako da se tome predusretne? Jedan predlog. (Odziv na članak u „Šumarskom listu“ od kolovoza t. g.)	338—344
Šumarstvo županije požeške u godini 1909. Napisao Gašo Vac, kr. kot. šumar	345—350
Listak.: Osobne viesti: Umro	350—351
Knjištvo	351—352
Različite viesti: Ovogodišnja glavna skupština hrv.-slav. šumar. društva. — Sa kr. šumarske akademije. — Izlet slušača kr. šumarske akademije u Beč. — Izvršivanje šumske paše može pod okolnostima biti šumsko-uzgojna mjera. — Geološka karta. — Stručno-naučna ekskurzija. — Visoka škola za šumarstvo i gospodarstvo. — Izjednačenje zagrebačke šumarske akademije sa onom u Ščavnicu. — Kr. hrv.-slav. zem. agrikulturno-kemijski zavod. — Novi način dobivanja drvne žeste (alkohola)	352—357
Oglasi i natječaji	357—360

Zlatna kolajna sa izložbe u Parizu 1900.

Neuhöfer i sin (Neuhöfer & Sohn)

c. kr. dvorski mehaničar

Beč (Wien) I, Kohlmarkt 8. (Tvornica u Beču V. Hartmaungasse 5.)

Izrađuje pod jam-
stvom izvrstne iz-
rade i točne rekti-
fikacije

Bonsolne strojeve

sa optičkom distanz-
mjerom.

Mjerače sto-
love. Perspek-
tiv ravnala.

Letve za nive-
liranje. Šu-
marske bou-
sole.

Promjerke

iz željeza i drva.

Mjeračke vrpce

iz platna ili ocijela.

Planimetre itd. — Pantografe.

Brojne čekiće, aparate za prenašanje, cr-
tala kao i sve vrsti matematičkih stro-
jeva i mjerila.

Ilustrovani cijenici badava

Svi se popravci obavljaju najbolje u najkraćem roku.

Sveudiljna zaliha
svih vrsti mjeračkih
strojeva i pomagala.

